

UTDELNING I FÅMANSBOLAG

Reformers påverkan på beteende och agerande

ABBAS, RAMI

ISSA, SIMON

LANDENBERG, KEVIN

Akademin för Ekonomi, Samhälle och Teknik

Kurs: Kandidatuppsats i Företagsekonomi

Kurskod: FOA300

15 hp

Datum: 2018-01-15

Abstract

Date: 2018-01-15

Level: Bachelor thesis in Business Administration, 15 cr

Institution: School of Business, Society and Engineering, Mälardalen University

Authors: Rami Abbas Simon Issa Kevin Landenberg
92/03/26 92/02/02 94/08/11

Title: Dividend in close companies

Keywords: Dividend, qualified shares, the canceled proposition 2017, tax behavior

Research

Questions: What possible changes in behavior has the cancelled proposition generated at decision making in close companies?
What impact do tax reforms have on tax behavior?

Purpose: The purpose of the survey is to create an understanding about if and how close companies have acted towards the rejected proposition of change in the 3:12 rules. In addition to this, the purpose is also to create an understanding of what impact tax reforms have on tax behavior.

Method: Regulations regarding dividend opportunities in close companies, have been collected and analyzed. Theoretical data collection on reformers' impact on tax behavior has been collected. In addition, interviews have been conducted with owners of close companies and authorized auditors.

Conclusion: The proposition of change that were rejected in the summer of 2017 had no significant impact on majority of the shareholders at close companies. This is due to complicated regulations. In specific cases, when reforms are too complicated, it requires the involved partners a learning time to acquire new knowledge and therefore do not have the time or knowledge to respond to the reform requirements.

Sammanfattning

Datum:	2018-01-15
Nivå:	Kandidatuppsats Företagsekonomi, 15 hp
Akademi:	Akademien för Ekonomi, Samhälle och Teknik, Mälardalens Högskola
Författare:	Rami Abbas Simon Issa Kevin Landenberg 92/03/26 92/02/02 94/08/11
Titel:	Utdelning i fåmansbolag
Nyckelord:	Utdelning, kvalificerade aktier, slojade förslaget 2017, skattebeteende
Forskningsfrågor:	Vilka eventuella förändringar i beteenden har det slojade förslaget genererat vid beslutfattande hos fåmansbolag? Vilken påverkan har skattereformer på skattebeteende?
Syfte:	Syftet med undersökningen är att skapa förståelse över om, hur och varför fåmansbolagen har agerat utefter det slojade förslaget för förändringen på 3:12- reglerna. Utöver detta är syftet också att skapa en förståelse för vilken påverkan skattereformer har på skattebeteende.
Metod:	Regleringar kring fåmansbolagsutdelningsmöjligheter har samlats in och analyserats. Teoretisk datainsamling om reformers påverkan på skattebeteende har insamlats. Utöver detta har det genomförts intervjuer med ägare för fåmansbolag samt auktoriserade revisorer.
Slutsats:	Förslaget till förändringar som slopades sommaren 2017 hade ingen nämnvärd påverkan på majoriteten av delägarna i fåmansbolagen. Detta på grund av för komplicerade regleringar. I särskilda fall, när reformer är för komplicerade kräver det för berörda parter en inläringstid för att ta in ny kunskap och därför inte har varken tid eller kunskap att agera efter reformens krav.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering	1
1.3 Syfte	2
1.4 Frågeställningar	2
1.5 Avgränsning	2
2. Teoretisk referensram	3
2.1 Vad är ett fåmansbolag?	3
2.2 Utdelningens historia.....	3
2.3 Kvalificerade- och icke kvalificerade aktier	4
2.4 Huvudregeln	5
2.5 Schablonregeln/förenklingsregeln.....	6
2.6 Det slojade förslaget	6
2.7 Förändringar i slojade förslaget.....	7
2.8 Regelförändringars påverkan– Skatteplanering	7
2.9 Beslutsfattande och agerande	11
3. Metod	13
3.1 Förståelse och ämnesval	13
3.2 Perspektiv	13
3.3 Angreppssätt.....	13
3.4 Verklighetssyn.....	15
3.5 Metodval.....	15
3.6 Litteratursökning	15
3.7 Urval och operationalisering	16
3.8 Källkritik	17
3.9 Etiska perspektiv	18
4. Empiri	19
4.1 Fåmansbolag.....	19
4.2 Utdelning	19
4.3 Slojade förslagets påverkan på delägare.....	20
4.4 Skatteplanering	22
5. Analys	25
6. Diskussion	28

7. Slutsatser	30
7.1 Vidare forskning.....	30
8. Litteraturförteckning.....	31
Figur 1 – Definition av närstående (Sandström & Bokelund Svensson, 2016)	4
Figur 2 – Analysmodell (Egen bearbetning)	14

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Ett fåmansbolag är ett aktiebolag eller en ekonomisk förening med maximalt fyra delägare som totalt äger minst 50 procent av företags röstandelar (Henrekson, 2017). Detta innebär att de fyra ägarna måste inneha minst 50 procent av röstandelarna för att företaget ska definieras som ett fåmansbolag. Fåmansföretag är olikartade vilket skapar problematik. Detta innebär att definitionen för fåmansbolag rymmer såväl företag med ägaren som ensam anställd och företag med hundratals eller tusentals anställda (Lodin, 2005).

De möjligheter som funnits för att fåmansbolagen ska kunna skatteplanera har ideligen använts av ägare. Detta genom att reducera skatten så mycket som det varit möjligt. Syftet med regleringarna kring fåmansbolagens beskattning har inte varit att ge höga tjänstemän möjligheten att undgå statlig inkomstskatt och inte att ge fåmansbolagen möjlighet till förmånligare beskattning än andra företag utan att främja småföretagande. (Finansdepartementet, 2016)

År 1991 genomfördes den största reformen kring fåmansbolagsbeskattning i Sverige, detta då synen på beskattning hade förändrats (Norrman & McLure Jr., 1997). Det huvudsakliga målet med reformen var att minska de negativa effekterna vilka dåvarande regleringar medförde och innebar att många av regleringarna gick att kringgå. Vid den tidpunkten var det inte ett politiskt intresse att uppmuntra till småföretagande (Tjernberg, 2017). År 2006 mildrades regleringarna för att gynna entreprenörskap och tillväxt. Detta medförde möjligheten att beskatta en större del av inkomsten som kapitalinkomst. (Alstadsæter, Jacob, & Vejsiu, 2014)

Sedan införandet av utdelningsreglerna har de ständigt varit föremål för diskussion och därför genomgått förändringar genom åren. Utdelningsreglerna förknippas främst med 3:12-regleringarna. De införda 3:12-reglerna skulle förhindra att stora summor omvandlades från högbeskattad tjänsteinkomst till den betydligt lägre beskattningen av kapitalinkomst. Detta genom det tak som infördes, kallat gränsbelopp. De aktuella regleringarna för fåmansbolagens utdelning har av regeringen kritiserats vilket medförde att ett nytt förslag för förändring diskuterats sedan 2014 och sedan presenterades 2016. (Ernst & Young, 2016) Huvudsakligen innebar förslaget förändring på beskattning av gränsbelopp och löneunderlaget som är en potentiell faktor för beräkning av gränsbeloppet.

Länge såg det ut som att förslaget skulle träda i kraft år 2018 men under sommaren 2017 meddelades det att regeringen backar från förslaget. Det presenterade förslaget fick stor medial uppmärksamhet då förändringarna skulle ha en betydande påverkan på fåmansbolagen. Det såg länge ut som att förändringarna skulle genomföras vilket orsakade en förvirring när det tillslut slopades. Trots att förslaget inte längre är aktuellt kan det ha påverkat fåmansbolagens agerande och framtida beslut, om fåmansbolag redan har påbörjat anpassningen inför de presenterade förändringarna.

1.2 Problemformulering

Fåmansbolag har sedan tidigare uppmuntrats då de skapar tillväxt, risktagande och investeringar (Ringholm, 2002). Det är grundläggande att skattereglernas form förhindrar skatteplanering, vilket är viktigt för tillväxten och en fungerande konkurrens (Alstadsæter,

Jacob, & Vejsiu, 2014). Vad gäller utdelning för fåmansbolag har 3:12- reglerna varit intresseväckande men också komplexa och därför svåra att förstå. Genom åren har regler för beskattning av fåmansföretag varit föremål för en mängd diskussioner och har således genomgått en rad förändringar. Ännu en förändring av 3:12- reglerna såg ut att träda i kraft år 2018 då ett förslag varit under bearbetning sedan år 2014. Trots att regeringen presenterade ett slutgiltigt förslag och företag eventuellt började agera utifrån de nya reglerna så slopades förslaget. Vilka konsekvenser denna process orsakat de berörda är funnet värdefullt att undersöka för framtida liknande reformer. Detta eftersom regelförändringar för fåmansbolag kan upplevas som negativa och därmed påverka fåmansbolagens beslutsprocess genom deras beteende och agerande. Om tillräcklig förståelse inför det nu slopade förslaget effekt funnits tidigare skulle tid och resurser besparats. En bättre förståelse skulle i framtiden även förhindra oönskade effekter av eventuella likartade reformer.

1.3 Syfte

Syftet med undersökningen är att skapa förståelse över om och hur fåmansbolagen har agerat utefter det slopade förslaget för förändringen på 3:12-reglerna. Utöver detta är syftet också att skapa en förståelse för vilken påverkan skattereformer har på skattebeteende.

1.4 Frågeställningar

- Vilka eventuella förändringar i beteenden har det slopade förslaget genererat vid beslutfattande hos fåmansbolag?
- Vilken påverkan har skattereformer på skattebeteende?

1.5 Avgränsning

Den tid som funnits till förfogande har medfört att särskilda avgränsningar varit nödvändiga för att besvara de konstruerade frågeställningarna. Det är viktigt att uppmärksamma att undersökningen enbart tar hänsyn till det svenska skattessystemet. Detta innebär att endast de största förändringarna i utdelningsreglerna för fåmansbolag behandlas, som genomförts sedan år 1990. På grund av faktorer som påverkar beräkningen av huvudregeln vid utdelning inkluderas även omständigheterna kring löneuttag i undersökningen. Undersökningen omfattar respondenter från revisionsbyråer och svenska fåmansbolag, vilka möjligen använder sig av 3:12- reglerna och har kännedom om det slopade förslaget till förändringar i reglerna. Vid summering av inkomstbasbelopp används beloppet för år 2017.

2. Teoretisk referensram

2.1 Vad är ett fåmansbolag?

Definitionen för fåmansbolag är ett aktiebolag eller ekonomisk förening som har högst fyra delägare som sammanlagt äger minst 50 procent av röstandelarna i företaget. (Henrekson, 2017)

I ett aktiebolag ska alla aktieägare behandlas med samma villkor enligt likhetsprincipen, vilket innebär att samma situationer bedöms på ett likartat sätt (Ringholm, 2002). Detta medför att de aktieägare som är ägare av aktier av samma sort ska få lika stor utdelning för varje aktie. Eftersom utdelningen ska vara på lika villkor innebär det att det inte får förekomma några fördelar eller nackdelar för någon av aktieägarna (Sandström & Bokelund Svensson, 2016).

2.2 Utdelningens historia

Reformen som inträffade år 1991 var den mest omfattande på 40 år och genomfördes med anledning av att synen på beskattning förändrades (Norrman & McLure Jr., 1997). Syftet med reformen var att motverka skatteflykt och skatteplanering, genom att jämställa behandling av arbets- och kapitalinkomster. I praktiken gjordes detta genom att förändra skattesituationen. Situationen för arbete och sparande blev mer fördelaktig medan lånebaserad konsumtion och förmögenhetsuppbyggnad blev sämre (Finansdepartementet, 1997). Reformen bidrog till ett tvådelat skattesystem, vilket medförde att kapitalinkomst och tjänsteinkomst delades upp i olika skattebaser. (Finansdepartementet, 1990)

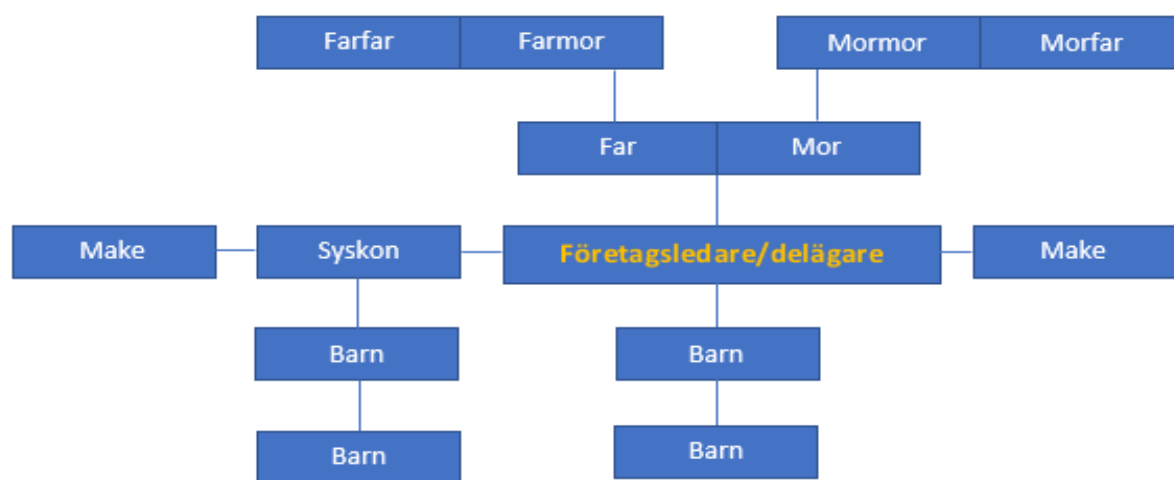
År 2006 genomfördes en förändring med fokus på att gynna entreprenörskap samt sysselsättningen för fåmansbolag med få ägare. Detta genom att förenkla reglerna för de mindre bolagen via införandet av förenklingsregeln. Förenklingsregeln, även kallad schablonregeln, medförde att skatten på utdelningar inom gränsbeloppet sänktes från 30 procent till 20 procent och att gränsbeloppet fick en betydande ökning. Gränsbeloppet rymmer det belopp som får beskattas med den låga beskattningen på 20 procent. (Alstadsæter & Jacob, 2012).

Reformen år 2006 som medförde förändringar av 3:12- reglerna har lett till ökad inkomstomvandling. Höginkomsttagare har då möjlighet att omvandla högt beskattade arbetsinkomster till lågt beskattade kapitalinkomster genom att till exempel starta ett eget bolag. Fåmansföretagens sysselsättning har inte påverkats avsevärt. Företagen med mindre kapital har haft större ökning av investeringar. Detta innebär att reformen gynnade kapitalsvaga fåmansbolag. Reformen ledde inte till att fler nya fåmansföretag med faktiska verksamheter skapades. Till antalet har fåmansföretagen ökat, med anledning av ombildningar av enskilda firmor och handelsbolag, då det blev förmånligare skattemässigt med fåmansbolag. (Alstadsæter, Jacob, & Vejsiu, 2014)

3:12- reglerna har sedan införandet behandlats av samtliga regeringar och riksdagar. Företagens delägare har genom det lönebaserade utrymmet kunnat använda 20 procents skatt på större delen av inkomsten istället för tjänstebeskattningen på uppemot 57 procent. (Tjernberg, 2017)

2.3 Kvalificerade- och icke kvalificerade aktier

Aktier är antingen kvalificerade eller icke kvalificerade. Kvalificerade aktier beskattas enligt 3:12- reglerna och det är viktigt att ta hänsyn till hur en själv och någon annan närstående kan påverka företagets situation vid beskattning. Om ägaren eller någon närstående har varit verksam i betydande omfattning inom bolaget, vilket oftast är 30 procent, eller har andra ägarandelar inom ett annat bolag som medverkar i likartad eller samma bransch, kan bolagets aktier bli kvalificerade från att de varit icke kvalificerade. Om en själv eller någon närstående har varit verksam med betydande omfattning inom bolaget eller i samma eventuellt likartad bransch så kan inte de kvalificerade aktierna upphöra att gälla förrän under det sjätte kalenderåret som de inte längre är verksamma. (Sandström & Bokelund Svensson, 2016)

Figur 1 – Definition av närstående (Sandström & Bokelund Svensson, 2016)

Utomståenderegeln innebär att aktier i ett fåmansföretag inte ska anses vara kvalificerade aktier genom ett undantag. Undantaget vilket är icke kvalificerade aktier innebär att utdelningsbeloppet kapitalbeskattas med 25 procent, om någon eller några utomstående äger aktier direkt eller indirekt i företaget med betydande omfattning. (Sandström & Bokelund Svensson, 2016)

En viktig del i utdelningen är gränsbeloppet och möjligheten att spara det inför framtida utdelningsmöjligheter. Det går att räkna ut gränsbeloppet på två olika sätt. Det ena är schablonregeln, vilken omnämns som förenklingsregeln och det andra är huvudregeln. Huvudregeln består av en ränte- och lönebaserad del (Sandström & Bokelund Svensson, 2016). Utdelning inom ramen för gränsbeloppet är den normala utdelningen och beskattas med 20 procent. Summan av utdelningen som överstiger gränsbeloppet beskattas istället som inkomstslaget tjänst. Den tjänstebeskattade utdelningen är ungefär 32–57 procent beroende på kommunalskatt och individens årsinkomst. På beloppet ska det inte medföras sociala avgifter (Skatteverket, 2017).

Tillskillnad från den varierande beskattningen som uppkommer vid beräkning av gränsbelopp har fåmansbolag med icke kvalificerade aktier en konstant skattesats. Har bolaget icke kvalificerade aktier så kallas det för trädabolag eller vilande bolag. Sådana bolag överlåter de onoterade aktierna med 25 procent kapitalskatt på hela kapitalvinsten. Detta enligt reglerna

för onoterade aktier, vilket inte är kvalificerade aktier. (Sandström & Bokelund Svensson, 2016)

Utdelningen och kapitalvinsten för delägare som är fysiska personer och som innehar kvalificerade aktier i ett fåmansbolag ska deklarerar på K10- blanketten som lämnas in till Skatteverket (Sandström & Bokelund Svensson, 2016). Blanketten som lämnas in tillsammans med deklarationen ska även innehålla eventuell kapitalvinst från försäljning av andelar i fåmansbolaget (Åkerman , 2017).

2.4 Huvudregeln

Väljer företag att genom lön föra ut vinster ur bolaget tillkommer på bruttolönen 31,42 procent i arbetsgivaravgifter. Det återstående värdet beskattas av den privata löntagaren i form av den normala kommunalskatten, begravningsavgift samt statlig inkomstskatt om lönen överstiger den nedre skiktgränsen. (Skatteverket, 2017)

För inkomstår 2017 finns två skiktgränser. Den nedre skiktgränsen innebär att upp till 438 900 kronor betalas vanlig kommunalskatt. Överstiger inkomsten den nedre skiktgränsen betalas ytterligare 20 procent statlig inkomstskatt. Den övre skiktgränsen är 638 500 kronor. När inkomsterna överstiger den övre skiktgränsen ska privatpersonen betala ytterligare fem procent i statlig inkomstskatt. Detta innebär totalt 25 procent i statlig inkomstskatt när den övre skiktgränsen uppnåtts, utöver den vanliga kommunala skatten. Den nedre och övre skiktgränsen kallas för brytpunkter. (Skatteverket, 2017)

Tjernberg (2017) menar att när lönen uppfyller den nedre brytpunkten för den statliga inkomstskatten finns det inga fördelar i att ta ut högre lön från bolaget, utan istället anses utdelning vara det bättre alternativet.

Den lönebaserade utdelningen ger möjlighet till större belopp i lågt beskattad utdelning. Lönekravet styrs av en spärr och för att den lönebaserade utdelningen ska kunna bli tillgodoräknad krävs det att någon närstående tagit ut en tillräckligt hög lön samt äger fyra procent av kapitalet i företaget vid årets ingång (Finansdepartementet, 2016). En tillräckligt hög lön avser en ägare eller dess närståendes uttag av lön, vilket ska överskrida sex inkomstbasbelopp samt fem procent av fåmansföretagets totala kontanta löner, alternativt 9,6 inkomstbasbelopp (Skatteverket, 2017).

50 procent av löneunderlaget året före beskattningsåret fördelas enligt ägarandelen till gränsbeloppet. För beskattningsåret beräknas det lönebaserade utrymmet till 50 procent av hela löneunderlaget. (Finansdepartementet, 2016)

Det finns ett tak för lönebaserat utrymme. Den får högst uppgå till 50 gånger sin egen eller någon närståendes kontanta ersättning från bolaget. Detta innebär att förmåner, kostnadsersättningar, tjänstebeskattad utdelning och kapitalvinst inte får räknas med. Därför får ägaren möjligheten att påverka det lönebaserade utrymmets tak. Taket gäller för utdelningsutrymmen som inte kommer från tidigare än år 2014. (Sandström & Bokelund Svensson, 2016)

Den räntebaserade utdelningen räknas ut genom att omkostnadsbeloppet multipliceras med klyvningsräntan. Klyvningsräntan är statslåneräntan (SLR) för utdelningsåret adderat med nio

procentenheter. Omkostnadsbeloppet ska beräknas enligt huvudregeln eller alternativregeln. (Sandström & Bokelund Svensson, 2016)

Omkostnadsbeloppet beräknas enligt huvudregeln för inköpspriset av de införskaffade aktierna inklusive nyemissioner och ovillkorat aktieägartillskott, med ovillkorat aktieägartillskott avses tillskott som inte har något krav på återbetalning (Skatteverket, 2017). Villkorade som exempelvis lån, får inte räknas med på grund av att de inte likställs med rena kapitalinsatser, exempelvis startkapital (Bolagsverket, 2016) (Skatteverket, 2017).

Alternativregeln avser aktier som är införskaffade senast den 31 december 1991. Vid tillämpning av alternativregeln beräknas skillnaden mellan tillgångar och skulder i företaget vid taxeringen 1993. (Rabe, 2016)

2.5 Schablonregeln/förenklingsregeln

Av de aktiva ägarna som innehar kvalificerade aktier väljer 80 procent att använda schablonregeln (Alstadsæter & Jacob, 2012). Schablonregeln kan inte kombineras med löneunderlaget. Möjligheten till att använda schablonregeln är begränsad till endast ett bolag för den enskilde aktieägaren (Sandström & Bokelund Svensson, 2016).

Summan av beräkningen för schablonbeloppet ska fördelas till samtliga aktieägare i företaget enligt likhetsprincipen (Sandström & Bokelund Svensson, 2016). Denna princip innebär att fall som är likartade också i största möjliga utsträckning ska behandlas lika, vilket medför att individer med samma inkomst står inför samma skattekonsekvenser (Finansdepartementet, 2016).

2.6 Det slopade förslaget

Kapitalandelskravet skulle enligt förslaget avskaffats. Denna förändring skulle inte ha någon vidare påverkan på de flesta delägare i fåmansföretag, men större betydelse för de som har lägre än fyra procent av kapitalandelarna (Finansdepartementet, 2016). Tjernberg (2017) menar att kapitalandelskravet på fyra procent var mindre bra och att den delen i förslaget var meningen att avskaffas för att istället minska löneunderlaget vilket var det bättre alternativet för respektive individ. Många företag har redan samlat på sig stora utdelningsutrymmen vilket orsakar att regleringen i praktiken inte skulle ha någon effekt förrän flera år senare (Alstadsæter, Jacob, & Vejsiu, 2014).

Utöver kapitalandelskravet hade regleringarna kring förenklingsregeln också föreslagits till förändring. Det skulle inte gå att använda förenklingsregeln och samtidigt inkludera årets gränsbelopp för andelar i andra fåmansbolag (Finansdepartementet, 2016). Ett problem som sågs med dagens reglering och skulle korrigeras med hjälp av förslaget var att många aktiva ägare ses som en och samma ägare ur beskattningssynpunkt, vilket är problematiskt då definitionen på aktiv ägare är vag (Alstadsæter, Jacob, & Vejsiu, 2014).

Sedan reformen med förmånligare skatteregler för fåmansföretag infördes år 2006 har regleringarna genom åren utvecklats och blivit allt gynnsammare. Det senaste förslaget som föreslogs trädde i kraft år 2018 innebär skattemässiga försvagningar för fåmansföretag. Trots detta innebar förändringarna att situationen för fåmansföretag fortsatt är bättre ur skattesynpunkt än vad som var fallet mellan åren 1991 och 2006. Idag har fåmansföretag som

genererar mindre vinstmedel möjligheten till stora utdelningsbelopp med hjälp av 20 procents beskattning (Henrekson, 2017). Genom att höja beskattningen på gränsbeloppet från 20 till 25 procent minskar skillnaden i beskattning av kapitalinkomster och arbetsinkomster, vilket medför att strävan efter kvalificerade aktier inte är lika betydande. Förslaget skulle enligt utredningen införas från den 1 januari 2018 (Tjernberg, 2017).

2.7 Förändringar i slojade förslaget

Förslaget innehöll ett takbelopp på 120 inkomstbasbelopp, 7 380 000 kr, som skulle stå för all utdelning- och kapitalbeskattning. Utdelningar och kapitalvinster inom det beräknade gränsbeloppet föreslogs få en höjd skatt från 20 till 25 procent. (Finansdepartementet, 2016)

En annan stor skillnad på det beräknade gränsbeloppet var att när utförandet skett genom användandet av förenklingsregeln, även kallad schablonregeln. Förändringen skulle innebära att delägaren inte får räkna med något annat gränsbelopp från andra fåmansbolag. (Finansdepartementet, 2016)

Det beräknade löneunderlaget hos företaget fördelas till delägarna utifrån dess kapitalandelar. För att få fram det lönebaserade utrymmet ska löneunderlaget som tillkommer andelsägaren beräknas. Den summa som understiger sex inkomstbasbelopp, 369 000 kr tillfört med 15 procent tillfaller det lönebaserade utrymmet medan resterande belopp mellan sex till 60 inkomstbasbelopp, 369 000–3 690 000 kr, tillfört med 30 procent tillfaller det lönebaserade utrymmet. Slutligen tillkommer 40 procent av det värde som överskrider 60 inkomstbasbelopp till det lönebaserade utrymmet. Dessa tre nivåer beroende på storleken av löneunderlaget står tillsammans för det lönebaserade utrymmet som sedan används ihop med den räntebaserade utdelningen för att beräkna gränsbeloppet vid användning av huvudregeln. (Finansdepartementet, 2016)

För att få beräkna det lönebaserade utrymmet behövdes tidigare fyra procent i kapitalandel, detta upphävdes i det senaste förslaget. Det sparade utdelningsutrymmets begränsning övergick från att vara den aktuella statslåneräntan adderat med tre procentenheter till att det istället adderades med två procentenheter. (Finansdepartementet, 2016)

2.8 Regelförändringars påverkan– Skatteplanering

Huvudsyftet med inkomstskattereformen som genomfördes 1982 var enligt Richard Wahlund att påverka det ekonomiska beteendet, stimulera arbete, sparande och belöna givande ansträngningar. Det skulle även leda till att människor blev mindre benägna att skattefly och spekulera i ämnet. (Wahlund, 1992)

Skatteflykt definieras enligt förfaringssätt som innebär att en skatteskyldig individ genom en eller flera transaktioner med syftet att genom handlingssättet undvika att betala skatt. (Skatteverket, 2017)

Definitionen av skatteplanering kan i många fall vara missstolkande vilket framförallt kan leda till en negativ tolkning av begreppet ur ett ekonomiskt perspektiv. Skatteplanering i synnerhet innebär att handlingar genomförs för att minska skatten, vilka genomförs enligt lagstiftning på ett regelrätt sätt. Detta innebär att lagstiftningen utnyttjas för att minska eller senarelägga exempelvis inkomstskatt, statlig skatt och socialavgifter. (BLInfo, 2017)

Trots att skatteplanering sker enligt lag kan uttrycket i många fall betraktas som något destruktivt eller omoraliskt. Att acceptera utnyttjande av brister i lagstiftning för att betala lägre skatt kan ses som omoraliskt men samtidigt tillåter lagen i många fall planering av sin skatt på ett moraliskt sätt. Gränsdragen mellan moraliskt och omoraliskt kan variera beroende på tillvägagångssättet av skatteplaneringen. (BLInfo, 2017)

Det var uppenbart att frågor om skatteflykt skulle vara svåråtkomliga, med tanke på att tidigare studier visat brist på skattekunskap och generella missuppfattningar av skattesatser. Det finns lite vetenskap kring hur skattereformer påverkade skatteintäkterna, men förväntningarna var att det skulle ge positiva effekter i det ekonomiska beteendet. (Wahlund, 1992)

Skatter omfördelar rikedom, tillför kostnader och kan skapa ekonomisk effektivitet och införa välfärdskostnader. Varje enskild individ skulle ha det bättre genom att inte bidra till allmänhetens goda genom att inte betala skatt. Om alla individer valde den här strategin skulle det inte finnas något offentligt gott och så småningom skulle det bli sämre för alla istället för att samarbeta och bidra till det goda. (Gangl, Hofmann, & Kirchler, 2015)

Om skattebetalarna är mottagliga för förändringar i skatteregleringarna och omorganiserar hur de får inkomster, kan välfärdskostnaderna för högre skattesatser vara stora i förhållande till de samlade skatteintäkterna (Hansson, 2007). I allmänhet gäller att ju mindre en skatt påverkar beteendet, desto effektivare anses det vara (Chorvat, 2006).

De tio åren före reformen 1991 bevitnade en fortsatt strid mellan skatteplanerarna och skattemyndigheterna. Nya och alltmer komplicerade regler inrättades för att bekämpa skatteundandragande men som till viss del skapade nya och oförutsedda möjligheter att undvika skatt. Detta snarare än att fortsätta på samma linje som tidigare, sände reformen år 1991 drastiska åtgärder genom att fokusera på de omständigheter som hade öppnat upp för skatteplaneringen, det vill säga de ojämna skattereglerna och de höga skattesatserna. (Agell, Englund, & Sodersten, 1996)

Skattebeteendet är starkt relaterat till psykologiska underlag då skatter ändrar villkoren för individuella val, vilket påverkar det personliga beteendet och individens handlingar. Dessutom har individer begränsad beräkningskapacitet, de är föremål för felaktiga bedömningar, vilket kan leda till felaktiga beslut (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016). Ekonomer har länge känt att individer ändrar sitt ekonomiska beteende som svar på den aktuella beskattningen. Inte bara väljer folk att arbeta mindre eller mer när arbetskraftsräntorna är högre, men de kan också omförhandla formuläret där de kompenseras. Till exempel kan individer flytta sin vanliga inkomst till obearbetad inkomst och när skattesatserna är höga kan de vara villiga att ta ut mer ersättning i form av främmande förmåner eller till och med att engagera sig i direkt skatteflykt (Hansson, 2007). När individer anpassar sig till nya skattevillkor är den totala skatteflykten inte beroende av en särskild skattesats, vilket är en viktig observation för politisk design. Därför är det viktigt att överväga andra inflytelserika faktorer för skatteföljksamhet och avstå från att överväga variationen av skattesats som en primär metod för att bekämpa skatteflykt (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016).

Enligt Groenlands och Van Veldhovens (1983) skatteflyktsmodell har personlighet och situationsfaktorer som påverkar kunskapen om och attityderna mot skattesystemet påverkat personliga dispositioner att undvika skatter. Både situationsanpassade egenskaper och personliga dispositioner påverkar skattebeteenden direkt. (Wahlund, 1992)

De Juan (1989) utvecklade en modell där tre faktorer antas påverka skatteflykt direkt, vilka är benägenhet att undvika, förmåga att undvika och möjlighet att undvika. Enligt modellen är det endast fem variabler som har ett direkt inflytande på skatteflykt. Dessa är:

- Individens möjligheter till att undvika skatt.
- Individens uppfattning till antalet möjligheter för att undvika skatt.
- Den allmänt mindre negativa inställningen till skatteflykt och brottslighet.
- Omfattning av risktagande vid skatteflykt.
- Antalet fler lagliga metoder för att undvika skatt. (Wahlund, 1992)

Skattesmitning kan också motarbetas genom skattekonkurrens, vilket är olika alternativ till beskattning, taktisk osäkerhet och offentlig förnedring, givet att det finns en potentiell återintegration i samhället. (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016)

Det finns potentiella skäl till att skattekonkurrensen är svår att mäta. Skattekonkurrens innebär olika alternativ till beskattning. Skattesystem är komplicerade, svåra att tyda och att förstå. Dessutom finns det många faktorer förutom skatter som har sin påverkan. Det är svårt att bedöma om alternativen till beskattning är bra eller dåliga. Det är svårt att avgöra då flera faktorer påverkar utfallet. Detta då andra också kan ha incitament till att förändra situationen. (Goodspeed, 1998)

Olika åtgärder har använts för att förklara ämnet skattemässigt beteende. I allmänhet beskriver skattemässigt beteende individens förhållningssätt till viljan att betala skatt som definierar till vilken grad en skattebetalare följer skattesatserna, vilket är motsatsen till skatteflykt. Det klassiska tillvägagångssättet är att genom statlig kontroll med hjälp av revisioner och sanktioner bedöma skatteföljksamhet. (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016)

I en klassisk miljö har andra skattebetalares beteenden inte någon effekt på samspelet mellan skattebetalare och skattemyndighet. Det är dock ganska uppenbart att etiska dimensioner och social samverkan är avgörande för förståelsen av skatteflykt och följksamhet (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016). Det bör noteras att en hög skattemoral inte automatiskt motsvarar en hög nivå av skatteföljksamhet. Det speglar den enskilda sympatin som kan skilja sig från det faktiska beteendet (Lisi, 2015).

Social samverkan och sociala principer spelar också en nyckelroll i skatteföljksamhet. Skattebetalare kan vara villiga att undvika skatt som ett medel för att motarbeta en orättvis regering. En annan orsak till minskad skatteföljksamhet kan vara att individen i fråga vill efterlikna andra skattebetalares ovilja till att betala skatt. Både attityder och övertygelser uppstår av inre orsaker från samspelet inom ett samhälle (Hashimzade, Myles, Page, & Matthew D., 2014). Skattebetalarna tenderar att uppvisa ett negativt beteende gentemot skatteföljksamhet som ett svar på ojämlikhet (Bazart & Bonein, 2014). De kan dock också

överskatta andra individers benägenhet att undvika skatt och därför försöka minska den egna skatteföljksamheten för att efterlikna de sociala normerna (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016).

Skattepolitiken borde utformas med hänsyn till de personer som ska bära bördan av skatter och som ska efterfölja regleringarna. För att göra detta måste den potentiellt avgörande faktorn för skattebeteende bedömas noggrant (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016). Det är därför viktigt att förstå vad som skapar beteenden för att förhindra uppföranden som faller ur ramen för det normala (Chorvat, 2006). Undersökningen av Pukeliene och Kažemekaityte (2016) har bekräftat att litteraturen inför skatteföljksamhet påverkas av skattesatsen. När skattesatsen blir högre kommer flera att undvika att betala skatt. För att få individer att följa beskattning kan förstärkt granskning anordnas eller eventuellt ökning av avgifter.

Många studier visar att motvilja till att betala skatt kan bero på att individer saknar kontroll över användningen av skatteintäkterna, medan skatteföljksamhet uppfattas vara högre när skatter spenderas på forskning eller välgörenhet, istället för att nå statliga ändamål. I allmänhet är det rättvisa och insyn i processer hos skattemyndigheter som kan bidra till att öka kvaliteten på det institutionella arbetet, vilket medför positiv effekt på skatteföljksamhet. (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016)

Enligt resultatet av undersökningen som Gangl, Hofmann, och Kirchler (2015) genomförde finns information som tyder på att skatteföljksamhet införs antingen genom tvångsmässiga åtgärder, som beror på myndighetens makt via revisioner och avgifter eller genom frivilliga åtgärder, som beror på förtroende för myndigheter. Ett försök till att formalisera detta ramverk är genom antagandet att där är två typer av skattebetalare, ärliga och oärliga. Övertygande åtgärder är väsentliga för att stödja och upprätthålla samarbetet med ärliga skattebetalare men oärliga skattebetalare måste begränsas av tvångsåtgärder. (Gangl, Hofmann, & Kirchler, 2015)

En väsentlig betydelse läggs på skatteklimatet, vilket är relationen mellan skattemyndigheter och skattebetalare. Att utnyttja den statliga makten kan minska förtroendet och påverka viljan till samarbete vilket kan leda till andra tillämpningsåtgärder. En högre grad av förtroende kan leda till högre nivåer av skatteföljksamhet och av tillräckligt övertygande åtgärder för att hålla dessa nivåer i kontroll. Avslutningsvis innebär detta att tvångsmässiga åtgärder kan genomdriva skatteföljksamhet, men riskerar att minimera frivillig skatteföljksamhet. (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016)

I majoriteten av teorierna som använts i undersökningen har förtroendet för en regering haft en positiv inverkan på skatteföljksamhetsbeteende, detta i bland annat Sverige. Ökningen av förtroende är förknippad med negativa uppskattningar av variabler. Variationer i förtroendenivåer uppvisar en nedåtgående trend i dessa fall, vilket också observeras i icke-skatteföljksamhetsindikatorn. Därför har tillväxten av skatteföljksamheten i flera länder följts av minskningar i både tillit och icke-skatteföljksamhet. (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016)

En typ av ekonomiskt beteende som förväntades påverkas av inkomstskattereformen år 1991 var skatteflykt. Det antogs att minskningar av marginalsikten skulle göra det mindre lönsamt att undvika skatter och därmed göra människor mindre benägna att skattefly (Wahlund, 1992). Samtidigt är bevis på hur företagsbeteende fungerar nödvändigt för att begränsa utbudet av möjliga skatteundvikande strategier (Grubert, 2003).

2.9 Beslutsfattande och agerande

Basen för generella studier av ekonomiska beteenden är främst baserade på dess orsaker och konsekvenser. Wahlund (1992) utvecklade en allmän teoretisk modell som består av tre typer av faktorer vilka är miljö/situationsfaktorer, personliga faktorer och beteenden. Modellen anger orsakssamband mellan faktorer av samma typ eller av olika typer och utgör grunden för teorikonstruktion och med olika samhällsnivåer. Med avseende på beteende antas olika beteenden påverka varandra. Undvikande av skatter kan stimulera skatteflykt. Att undvika skatt på ett sätt kan även resultera i försök till en annan typ av skatteflykt. Ett sådant exempel kan vara när individen inte deklarerar inkomst så finns det även möjlighet till olagliga avdrag. (Wahlund, 1992)

Det andra och senast utvecklade tillvägagångssättet av Tyler (2006) hävdar att legitim makt vilket är makten hos accepterade myndigheter är mer lämpligt och effektivt för att forma individernas beteende än strikta kontroller och bestraffningar (Gangl, Hofmann, & Kirchler, 2015). För att verkligen förstå effekterna av en skatt måste det skapas en förståelse för hur individer faktiskt svarar på förbättringar av deras välfärd (Chorvat, 2006).

Miljö- och situationsfaktorerna är tre olika i Wahlunds förklarande modell för skattebeteende. Det första är de omfattande och allmänna samhällsfaktorerna som skatteregler, lagar, rapporter från massmedia, offentlig information, inflation och den allmänna inkomstnivån. Vidare är de andra funktionerna av den objektiva miljön som direkt hänför sig till en person som individens inkomst, tillgångar eller skulder. Slutligen är de tredje faktorerna relaterade till andra personer via socialt inflytande. (Wahlund, 1992)

Tanken bakom ett fientligt klimat som skattebetalarna tvingas att följa genom skattelagen med hjälp av kontroller och avgifter hör ihop med det normala ekonomiska mönstret av skattebeteende (Allingham & Sandmo, 1972). Nackdelen med ett sådant klimat är förutom kostsamma revisioner, att skattebetalarna sannolikt kommer att utveckla motiv för motstånd och reaktioner som medför instabilitet i skattebeteenden och skatteinsamlingar (Kirchler, 2007). När skattemyndigheterna förlorar makten saknas den inneboende motivationen hos skattebetalarna för att följa reglerna och förväntas engagera sig i bedrägerier. (Gangl, Hofmann, & Kirchler, 2015)

Som föreslagits kan bevisen på svaren på de stora amerikanska skattereformerna från 1980-talet tolkas som en indikation på en beteendehierarki. De mest mottagliga besluten, högst upp i hierarkin, är de som involverar tidpunkten för transaktioner, följt av en rad finansiella, bokförings- och skatteflyktsvar. (Agell, Englund, & Sodersten, 1996)

Ledare i små företag föredrar personlig och lätt information, vilket innebär att de brukar avstå från formell och tung information som presenteras i rapporter. Informell kommunikation är det första valet av kommunikation, vilket kan ses från faktumet att planerade möten endast sporadiskt finns på agendan för småföretagare. (Andersson & Floren, 2008)

Ledaren i ett mindre bolag skiftar hela tiden sin uppmärksamhet från en fråga till en annan, både som en följd av individens egen förmånsrätt att reagera omedelbart på mottagen information, av de avbrott som uppbringats av andra. (Andersson & Floren, 2008)

Tillgänglig forskning indikerar också att företagsledare har ett begränsat internt nätverk av relationer. I stället för att interagera med de flesta anställda, vilket kan förväntas i småföretag, samverkar chefen oftast med en liten grupp individer. Avståndet mellan småföretagaren och majoriteten av anställda kan också observeras från det faktum att chefer sällan rundvandrar sina anläggningar. (Andersson & Floren, 2008)

3. Metod

3.1 Förståelse och ämnesval

Den främsta anledningen till ämnesvalet var av intresseskäl. Det fanns sedan tidigare ett intresse för fåmansbolag, särskilt de fördelaktiga utdelningsregler som tillkommer för fåmansbolag. Med grund i detta intresse undkom det inte att ett visst förslag till reform diskuterats flitigt det senaste året. Förslaget som togs upp 2014 blev omdiskuterat och många trodde det skulle träda i kraft år 2018. Plötsligt slopades förslaget sommaren 2017 och det var just vid den här tidpunkten det bestämdes om en sammanslutning för att diskutera ämnesval för denna uppsats. Av naturliga skäl fanns en vilja för att undersöka något som berörde utdelningsreglerna för fåmansbolag men samtidigt fanns ett intresse för det slojade förslaget. De påtagliga diskussionerna förde intresset till skattebeteendet hos fåmansbolagsdelägare vid specifika förändringar. Därifrån kom också tanken, hur eller om det slojade förslaget kan ha påverkat fåmansbolagsdelägare. Ovissheten skapade frågeställningar och ett intresse för att göra en djupare undersökning av ämnet.

Tidigare reformer valdes att studeras för att lista vilka motgångar som uppstått och sträva efter en förståelse för motgångarna. Detta för att öka relevansen och förståelsen för de som ägnar sig åt nyskapande eller analyser av reformer.

3.2 Perspektiv

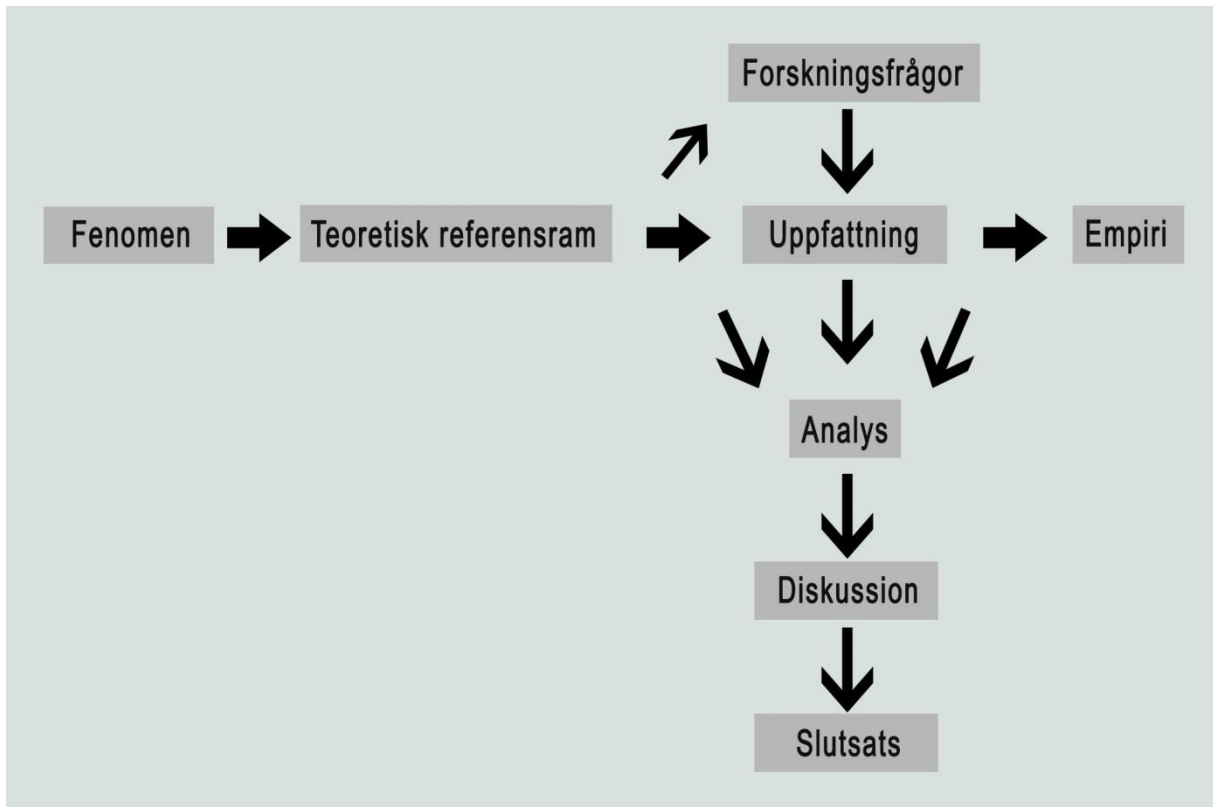
Eftersom författarna är intresserade av att veta om förslaget som avslogs sommaren 2017 påverkat fåmansbolagen behöver ägarnas synvinkel studeras. Ägaren är individen som har störst möjlighet att påverka och förändra den interna situationen inom företaget. Den eventuella förändring som kommer att analyseras behöver inte enbart bestå av finansiella konsekvenser utan också förändringar i beteende. En förändring i beteendet har skett då en person bemöter situationer annorlunda gentemot det förflutna. Genom att analysera de eventuella förändringar som uppstår möjliggör en analys hur väl både teori och empiri överensstämmer med detta scenario och vad skillnaderna kan orsakats av.

3.3 Angreppssätt

Undersökningens syfte är att studera förhållandet mellan teori och praktik. Tillvägagångssättet för en djupgående undersökning är antingen genom en induktiv metod alternativt en deduktiv ansats. Med induktiv metod anses syftet vara att framkalla helt nya teorier som tidigare inte existerat. För att kunna genomföra en sådan metod samlas välbehövlig information in utifrån empiri och iakttagelser som i sin tur ska leda till en ny teori. Motsatsen till induktiv metod är en deduktiv antydan. Avsikten med en deduktiv antydan är att utgå från befintliga teorier för att i slutändan kunna bevisa vad som redan utformats. Antydandet av den deduktiva formen förekommer mestadels i samhällsvetenskapliga undersökningar. (Bryman & Bell, 2011, ss. 11-13)

Utformningen av undersökningen baseras på en deduktiv ansats med hänsyn till tidigare forskningar och teorier. Valet av tillvägagångssätt beror främst på kunskapsutvecklingen inom ämnesvalet. Kunskapsutvecklingen inom det valda ämnesområdet nås genom att studera olika typer av teorier och modeller. Kunskap på en högre nivå möjliggör skapandet av en teoretisk bild som sedan kan utnyttjas vid empirisk datainsamling. Vikten av att kunna tolka olika

teorier och modeller skapar gynnsammare förutsättningar för fortsatta studier och analys av empirisk datainsamling. Skatteregleringar kan i många fall vara svåröverskådliga, komplicerade att förstå och med den tunna bakgrund gällande skatteregleringar var kunnandet inom området väldigt begränsat. Det här var också en stor anledning till att börja undersöka och studera teorier gällande skatteregleringar, särskilt inom utdelningssyften för fåmansbolag. Detta i sin tur gav en bredare förståelse för fortsatta studier. Anknytningar mellan teori och empirisk datainsamling kommer vara ett av huvudsyftena. Det gäller befintliga samband men även samband som tidigare inte tolkats.

Figur 2 – Analysemodell (Egen bearbetning)

Först valdes det studerade fenomenet, effekterna av förslaget för förändringar av 3:12-reglerna som slopades sommaren år 2017 samt reformers påverkan på skattebeteende. Sedan insamlades teoretiska data som underlag för konstruktion av frågeställning. Med hänsyn till den teoretiska referensramen och de sammanställda forskningsfrågorna skapades en uppfattning om ämnet vilket ledde till att det inte teorier kan svara för måste undersökas genom att samla in empiriska data. Genom sammanslagningen av den teoretiska referensramen och empiriska data skapades en analys. Analysens resultat bearbetades i en vidare diskussion och slutligen fastslogs slutsatser för undersökningen.

3.4 Verklighetssyn

Verklighetssynen har två perspektiv, objektiv och konstruktiv. Med verklighetssyn menas kännedomen om den sociala inverkan och dess natur. Objektiv verklighetssyn studerar verkligheten opartiskt och kommer inte påverkas av vem som betraktar den (Bryman & Bell, 2011, s. 21). Konstruktiv verklighetssyn innebär att världsbilden skapas av aktörerna. Den är subjektiv och utsätts för kontinuerlig förändring (Bryman & Bell, 2011, ss. 21-22).

Studien har främst använt en objektiv verklighetssyn där verkligheten har studerats med en kvalitativ forskningsmetod. Detta för att studera hur den befintliga verkligheten ställer sig emot undersökningen, existerande data och befintliga teorier. Studien syftar till att undersöka de sociala aktörernas beteende samt attityd mot eventuella förändringar och föra en diskussion om vad som orsakar förändringarna.

3.5 Metodval

Det finns två huvudtyper av undersökningsmetoder, kvalitativ metod respektive kvantitativ metod och metoderna urskiljer sig i inriktning samt utförande. Den kvantitativa metoden preciserar sig på tidigare forskningar för att åstadkomma en slutsats med kopplingar till tidigare tolkade teorier och modeller. Det intressanta vid en kvantitativ undersökning är det genomsnittliga, gemensamma eller det representativa. Den här typen av metod riktar sig till den deduktiva ansatsen. När inriktningen härleds till en induktiv ansats är metodvalet av en kvalitativ form. Vid en kvalitativ undersökning ligger det största huvudsyftet på att upptäcka och eventuellt skapa nya teorier samt modeller. Vikten av redan prövade teorier är obetydlig och därför skapas en djupgående undersökning med få respondenter medan en kvantitativ undersökning ofta har betydligt fler respondenter. (Bryman & Bell, 2011, ss. 26-27)

Utformningen av studien är baserad på en kvalitativ undersökning. Anledningen till den kvalitativa metodundersökningen är framför allt på grund av studiens syfte och problemformulering. Då undersökningen byggs på att skapa en djupare förståelse över beteendet hos fåmansbolagsdelägare vid eventuella förändringar och specifikt hur eller om det slojade förslaget påverkade fåmansbolagsdelägarna, ansågs det att en kvalitativ undersökning skulle skapa de mest gynnsamma förutsättningarna för studiens slutsats. Målet med undersökningen var att skapa en förståelse över hur och i vilken grad reformer påverkar de berörda fåmansbolagsdelägarna. Identifiering av gemensamma faktorer till påverkan på fåmansbolagsdelägare i tidigare reformer eftersträvades. Även effekter av det slojade förslaget inkluderades. Intervjufrågor skickades ut till en mängd respondenter. Svaren skulle i sin tur belysa om och hur respondenterna som är delägare i fåmansföretag påverkades av det senaste förslaget som slopades 2017 och utifrån det dras slutsatsen.

3.6 Litteratursökning

Fram till sommaren 2017 har diskussionerna och inställningen bland ekonomer och fåmansbolag varit att det slojade förslaget skulle träda i kraft 2018. Det var just den här bilden som uppfattades av författarna. När förslaget plötsligt slopades sommaren 2017 dök det upp funderingar som skapade förvirring då det fram till dess varit väldigt klart om att förslaget skulle träda i kraft. Det var vid den här tidpunkten det individuellt började sökas information gällande ämnesvalet. Googles sökmotor var till stor nytta för att samla in välbehövlig

information. Sökord som "förslaget slopas 3:12 regler", "3:12 regler slopas" och "utdelningsregler för fåmansbolag slopas 2017" användes för att nå informationen som behövdes till en fortsatt studie. Artiklarna var många till antalet och främst var det pressmeddelanden, debattartiklar och intervjuartiklar som upplyste informationen om det slopade förslaget. Utifrån dessa artiklar skapades en uppfattning och därifrån påbörjades en diskussion kring inriktning av ämnesvalet, som föll på fåmansbolagsdelägarnas beteende kring förändringar vid en eventuell reform.

När ämnesvalet var bestämt blev sökandet mer djupgående. Mälardalens högskolebibliotek utnyttjades för att hitta relevant litteratur. Främst utnyttjades sökmotorn på Mälardalens Högskolas webbplats men även besök till högskolebiblioteket skedde i samband med sökande efter betydelsefull litteratur och information. Litteraturer som utnyttjades till största del var böckerna av Sandström och Bokelund Svensson som behandlar fåmansbolag (Sandström & Bokelund Svensson, 2016). Litteraturen bidrog till betydelsefull kunskap som utnyttjades genom hela undersökningen. Betydelsefull kunskap i det här sammanhanget innebär en specifik förståelse över hur 3:12 reglerna fungerar praktiskt. För att kunna bidra till undersökningens syfte, utnyttjades framför allt databasen ABI/INFORM Global men även Discovery. Databasen underlättade sökandet efter publicerade vetenskapliga artiklar som även var bidragande till att slutföra studien. Sökord så som "tax reform behavior", "Swedish tax reform", "firm behavior changes" och likartade ordkombinationer användes i sökningarna. Samtidigt har tillämpningen "Peer- reviewed" varit markerad vid sökningarna. Tillämpningen ger en mer pålitlig sökning av artiklar. Grunden till pålitlighet bygger sig på att enbart väl granskade artiklar får en sökträff vid användandet av funktionen "Peer- reviewed".

För att ta del av det slopade förslagets utformning utnyttjades statens offentliga utredningar och regeringens webbplats. Det var även härifrån ett utkast till lagrådsremissen hämtades (Finansdepartementet, 2016). Även Skatteverkets webbplats utnyttjades flitigt för att komma åt den aktuella regleringen kring beskattning av fåmansbolag.

3.7 Urval och operationalisering

Genom att implementera en operationalisering försäkras undersökningen att behandla betydelsefull information och samtidigt skapas en tydlig koppling mellan den teoretiska datainsamlingen och den empiriska datainsamlingen (Bryman & Bell, 2011, s. 151). För att kunna dra kopplingen mellan undersökningens syfte och frågeställning med den teoretiska datainsamlingen har väsentliga begrepp fördelats, utifrån dessa begrepp har intervjufrågor utformats.

Undersökningens intervjufrågor är av det strukturerade slaget. Det innebär att intervjun är formad i alla sina delar och samtidigt är frågorna för intervjun redan nedskrivna innan intervjun äger rum. De nedskrivna frågorna är ett manus som ska följas till punkt. Med det sagt så ställs inga följdfrågor oavsett replik och det ska ge respondenterna exakt samma möjligheter för att besvara frågorna på ett så rättvist sätt som möjligt. Ingen respondent behandlas annorlunda och därför blir bedömningen av den empiriska datainsamlingen tillförlitlig (Bryman & Bell, 2011, s. 202). Hade däremot frågorna varit formade till en semistrukturerad intervju skulle möjligheten finnas att ställa följdfrågor med hänsyn till vilka

svar som mottagits. Respondenterna hade behandlats olika och anpassats till befintlig situation (Bryman & Bell, 2011, s. 205).

<i>Teoretiska begrepp</i>	<i>Intervju av ägare:</i>	<i>Intervju av revisor:</i>	<i>Syfte:</i>
Fåmansbolag	<ul style="list-style-type: none"> - Hur viktigt anser ni att de fördelaktiga utdelningsreglerna är för viljan att äga fåmansbolag? - Vem är det som hanterar redovisningen i fåmansbolaget, ni själva eller externt? 	<ul style="list-style-type: none"> - Hur viktiga anser ni att de fördelaktiga utdelningsreglerna är för viljan att äga fåmansbolag? 	Undersöka vikten av utdelningsreglerna för fåmansbolagsägande
Utdelning	<ul style="list-style-type: none"> - Vad är er generella bild av dagens 3:12-regler? - Har ni kunskap om vad reformen innebär? Om nej, varför inte? 	<ul style="list-style-type: none"> - Vad är er generella bild av dagens 3:12-regler? 	Undersöka uppfattningen av 3:12-reglerna
Slopade förslagets påverkan på delägare	<ul style="list-style-type: none"> - Vad anser ni om att förslaget på förändring av 3:12-reglerna som slopades sommaren 2017? - Har ni upplevt en lättnad av att förslaget slopades eller har det inte påverkat er? - Har förslaget påverkat ert bolag på något vis? Om ja, hur och varför i sådana fall? Och hur har ni anpassat er? Vad var tanken vid anpassningen? Om nej, hur tror ni det kommer sig? - Vad anser ni om att sådana reformer kan genomföras i framtiden? 	<ul style="list-style-type: none"> - Vad anser ni om att förslaget på förändring av 3:12-reglerna som slopades sommaren 2017? - Har ni upplevt att fåmansbolagen känner en lättnad av att förslaget slopades? - Har förslagets uppkomst påverkat fåmansbolag på något vis? Om ja, hur och varför i sådana fall? Om nej, varför tror ni att de inte blivit påverkade? 	Undersöka det slopade förslagets påverkan på fåmansbolagsdelägare
Skattebeteende	<ul style="list-style-type: none"> - Vid en eventuell reform, vad kan ni tänka er för reaktioner för att bemöta förslaget? Exempelvis mindre investeringar, mindre anställningar. - Är det positivt att möjlighet finns för att kunna ta sig runt lagar för att undgå högre skatt? I vilken bemärkelse? 	<ul style="list-style-type: none"> - Är det positivt att möjlighet finns för att kunna ta sig runt lagar för att undgå högre skatt? I vilken bemärkelse? 	Undersöka de involverades syn på skattesystem

Urvalet av respondenter skedde på ett slumpmässigt vis då massutskick skickades ut till både delägare av fåmansbolag och auktoriserade revisorer runt om i Sverige. Anledningen till att det även skickades ut frågor till auktoriserade revisorer var på grund av expertisen och neutraliteten som kom med deras resonemang kring ämnet. Antalet revisorer som valde att medverka i undersökning var tre stycken. Två dokument av intervjufrågor skapades, det ena för delägare av fåmansbolagen och det andra för de auktoriserade revisorerna.

Respondenterna som till antalet är nio stycken, varav sex av dem består av delägare av fåmansbolag och tre stycken auktoriserade revisorer. Delägarna uttryckte en önskan om anonymitet och därför har de i denna uppsats omnämnts som en gemensam nämnare. Anledningen till önskan om anonymitet grundar sig i att de formulerade svaren tyder på ärlighet och kan därför anses vara kontroversiella.

3.8 Källkritik

Den traditionella metoden av källkritik är utformad på fyra kriterier som granskar trovärdigheten av valda källor. De fyra kriterierna består av äkthet, tid, beroende och tendens. Med äkthet bör frågan ställas om källan är en äkta vara eller kopia av något som liknar den äkta varan. Tiden baseras på epoken mellan den teoretiska informationen och aktuella undersökningen. Olika tidsperioder kan se perspektiv på avvikande sätt vilket kan skada

relevansen av aktuella undersökningar. En källa kan ofta vara beroende av andra källor men en fristående källa skapar större neutralitet. Missvisande bild kan ges exempelvis på grund av en annorlunda samhällssyn. Därför är tendensen i källan viktig att vidta vid eventuella undersökningar. (Bryman & Bell, 2011, ss. 42-43)

Det teoretiska kapitlet har främst tillämpats av vetenskapliga artiklar, statliga offentliga utredningar, utkast till lagrådsremiss och litteratur om utdelningsbeskattning för fåmansbolag. Även Skatteverkets webbplats har utnyttjats såväl som artiklar från Googles sökmotor. Artiklarna från Googles sökmotor har framförallt varit debattartiklar och pressmeddelanden. Dessa typer av artiklar kan inte anses som fristående eller tendensfria då journalisten ofta har sin egen åsikt och synvinkel. Däremot uppfyller statens offentliga utredningar, Skatteverkets sökmotor och utkast till lagrådsremissen alla kriterier för en trovärdig och pålitlig källkritik.

3.9 Etiska perspektiv

I denna undersökning har främst två moment tagits hänsyn till för att uppfylla en etisk undersökning. Det första momentet handlar om att skydda respondenterna (Bryman & Bell, 2011, s. 139). Därför har respondenterna fått möjligheten att dölja sitt eget och bolagets namn för att ha möjligheten att delta i denna undersökning opartiskt utan risk för framtida negativa konsekvenser. Respondenterna som deltog i undersökningen har meddelats vad studien berör och varför den genomförs.

Det andra momentet handlar om att göra undersökningen läsvärd och fokus ligger på kvalitet och integritet (Bryman & Bell, 2011, s. 139). Studien fokuserar på ett slopat förslag till reform som antogs gå igenom och effekterna av den, då effekten av det plötsligt slopade förslaget ännu inte hunnit studerats tillräckligt. Därför kommer vidare studier behövas för att få en mer rättvisande bild över dagens reaktioner av liknande reformer.

4. Empiri

4.1 Fåmansbolag

Olika företag har olika sätt att genomföra sin redovisning på. Det kan bero på storlek, men också på tradition. I större bolag kan det finnas interna ekonomiavdelningar som sköter den löpande redovisningen, för att sedan granskas hos externa revisorer. Det varierar hur respondenterna som är ägare i fåmansbolag genomför sin redovisning. Någon överlämnar det helt åt externa aktörer, andra har hjälp av en kombination av intern ekonomiavdelning och externt redovisningsbolag. En av fåmansbolagsdelägarna driver redovisningsbyrå och därför hanteras både bolagets och kundernas redovisnings direkt i redovisningsbyrån. En annan respondent sköter redovisningen helt på egen hand.

En reform av utdelningsreglerna kommer troligtvis inte att reglera viljan att äga och driva ett fåmansbolag. Alla ägare som är arbetare i fåmansbolag känner möjligen att de betalar väldigt mycket avgifter och skatter, även om det finns vissa mer fördelaktiga utdelningsregler än att arbeta som anställd i någon annans företag. I slutändan är det inte de mer fördelaktiga utdelningsreglerna som är grunden till att äga fåmansbolag utan snarare viljan att skapa och utveckla något eget som förhoppningsvis växer för varje år. Det borde inte vara många som startar företag för att skatteregler är på ett visst sätt utan istället så utnyttjas 3:12- reglerna av företagare med hjälp av redovisningsbyråer och revisorer. Företagare har själva i allmänhet inte så mycket kunskap om regleringarna eller är inte insatta i ämnet. Är de insatta och förstår regleringarna så har kunskapen i de flesta fall kommit i efterhand. Först kommer pengarna och sedan kunskapen om hur pengarna skall tas ut eller hanteras. Regleringarna är viktiga men inte avgörande. Är du entreprenör i grunden så kommer du att starta företag även om utdelningsreglerna försämras eller ändras. Kunskapen kring hur utdelningsreglerna bäst används är inte relevant och oviktigt när individen överväger att starta företag, men fördelaktiga regleringar är däremot en uppmuntran när individen driver företag. Fördelaktiga utdelningsregler är inte en nödvändighet för viljan att äga ett fåmansbolag men en belöning för att orka med den ofta tuffa arbetssituationen.

Respondenterna som är revisorer anser att de fördelaktiga utdelningsreglerna inte är ett fokus som kunden har när det är dags att starta företag. Det är inte något som nämns överhuvudtaget i uppstarten av företagen. Fokus ligger istället på vilken sorts verksamhet kunden ska bedriva och i vilken omfattning. Utifrån det beslutar kunden sig sedan för vilken företagsform som kan vara lämplig (Svedberg, 2017). Utdelningsreglerna är viktiga, men inte avgörande. Skulle det i framtiden införas för många typer av försämringar kommer drivkraften för att starta, utveckla och anställa i aktiebolag att minska (Invarsson, 2017). De som startar och bedriver verksamhet brinner för att driva eget. Att det kan finnas gynnsamma utdelningsregler är en stor möjlighet att få något tillbaka för all tid och kraft som den enskilde lägger ner på sin verksamhet (Broome, 2017).

4.2 Utdelning

En av ägarna till fåmansbolagen har uppfattningen att regleringarna för utdelning är ett försök till att komma åt skattesmitare. Vidare tycker denne att de är onödigt komplicerade. En annan respondent har uppfattningen att de förutom att potentiellt vara viktiga vid försäljning av företag endast är intressanta för uttag som motsvarar löneuttag över brytpunkten. Detta

innebär att regleringarna saknar betydelse för många företagare. Anledningen till detta är eftersom många företagare inte klarar av att tjäna så mycket pengar för att kunna ta ut mer pengar än vad löneuttaget upp till brytpunkten ger. Upp till brytpunkten är det förmånligare att ta ut lön, vilket i sin tur innebär att 3:12- regleringarna därför saknar betydelse. Ytterligare en uppfattning är att regleringarna i allmänhet ger en skattemässig belöning till företagare som ur företaget kan ta ut mer pengar än löneuttaget upp till brytgränsen. Regleringarna anses vara en välkommen och välmotiverad belöning på grund av det extrema slitet och ansvaret en företagare har jämfört med anställda över lag. Dessutom uppfattas reglerna av en annan fåmansbolagsdelägare generellt vara extra gynnsamma för företagare som driver företag med många anställda. De är helt enkelt mycket bra för ägarledda bolag med 10–20 anställda. En motsats till detta är att regleringarna inte anses vara tillräckligt förmånliga för de små bolagen, vilka är de företag med ägaren som anställd och möjligtvis någon mer därutöver. Enligt en av fåmansbolagsdelägarna är löneregeln väldigt gynnsam om bolaget har några anställda. Avslutningsvis har en av fåmansbolagsägarna uppfattningen att huvudregeln är rimlig i nuvarande form. Den generella bilden av 3:12 reglerna är att de är mycket positiva även för mindre fåmansbolag. Dessutom anser respondenten att regelverket är hyfsat enkelt att förstå.

Fåmansbolagsdelägarna med erfarenhet av redovisning menar att förenklingsregeln är tydlig och enkel att förstå, men att huvudregeln är desto svårare att tyda. Nivån på gränsbeloppet enligt förenklingsregeln är på en rimlig nivå, medan 50 procent av lönesumman enligt huvudregeln anses vara något övergenerös. Dessutom kan även skattesatsen på 20 procent diskuteras med anledning av att bolagsskatten har sänkts sedan procentsatsen beslutades (Svedberg, 2017). Regleringarna kring utdelning för fåmansbolag är förmånliga, men inte på något sätt för bra. Fåmansbolagsdelägare menar att media ger en alltför dålig ekonomisk bild av den verkliga skatteintäkten för staten innan den förmånliga utdelningen kan tas till 20 procents beskattning inom kapital (Invarsson, 2017). Dagens regleringar kring utdelning är mycket gynnsamma för de som har möjlighet att utnyttja dessa (Broome, 2017).

Enligt en av fåmansbolagsdelägarna skulle reformen som avsågs innebära en förändring i inkomstbeskattning på fåmansföretag. Detta skulle kapa möjligheten att ta ut vinsten genom fakturering och aktiekapital där skatten endast är 22 procent. En annan respondent menar att det till viss del finns kunskap om vad reformen innebär men eftersom regleringarna är komplexa medför det att inte allt är begripligt. Majoriteten av respondenterna är överens om att det inte är företagarna som tar beslut i hur dessa reformer ska se ut och därför fortlöper arbetet i verksamheterna som vanligt. När reformer träder i kraft förändras förhållningssättet utifrån reglerna som finns och ändras under tiden bolaget utvecklas. Eftersom en av fåmansbolagsdelägarna driver en redovisningsbyrå finns en tydlig kunskap i ämnet och om reformens form.

4.3 Slopade förslagets påverkan på delägare

Det är inte alla respondenter som har vetskap om att reformen inte gick igenom och därmed slopats. En sådan reform skulle innebära att det blev sämre för fåmansbolagen och där igenom var förslagen som föreslogs dåliga menar en av fåmansbolagsdelägarna. Det var ett slopande eller ett underminerande av den allmänna belöningen av att vara företagare, vilket en av fåmansbolagsdelägarna uppfattar som ett hån mot företagare. En sådan reform skulle innebära tillräckligt stora försämringar för att på allvar påverka företagandet i Sverige. En förändring

av huvudregeln skulle vara under all kritik. Förslaget till förändring skulle även innebära att möjligheten till bonusen för de som lyckas med sina företag blev betydligt mindre. En av delägarna har uppfattningen att förändringen av löneregeln blev komplicerad och även att utformningen av det nya förslaget för löneregeln skulle bli för dyrt att använda. Förslaget på förändringar var onödigt komplicerade och missgynnade de minsta bolagen. Ökningen av skattesatsen på den lågbeskattade delen, från 20 procent till 25 procent upplevs dock motiverat enligt minoriteten av respondenterna.

Förslaget till förändring innebar en alltför dramatisk skillnad för många företagare när det gäller beräkning av gränsbelopp och möjlig utdelning. Däremot hade förändringarna i reglerna om generationsskifte varit välkomna (Svedberg, 2017). En sådan reform hade varit felriktad, där de absolut största fåmansbolagen skulle tjäna på ändringarna och där 95 procent av företagarna skulle bli förlorare. Det är inte särskilt socialdemokratiskt och inte heller genomtänkt att genomdriva en sådan förändring (Invarsson, 2017). Förslaget med dess utformning fick mycket kritik. Det skulle helt enkelt innebära en stor förändring för många. I kombination av beräkningssättet och höjd skatt skulle det förmodligen få negativa konsekvenser för staten. Dagens regler innebär att ägaren tar ut hög lön för att kunna tillgodogöra sig bra utdelning till låg skatt. Ställs det högre krav kanske många struntar i att ta ut så hög lön vilket innebär att pengarna istället ligger kvar i bolagen (Broome, 2017).

Förslaget har inte påverkat de flesta fåmansbolagsdelägares verksamheter. Respondenterna har känt till diskussionen om förslaget men inte hunnit uppfatta att det slopades helt förrän nu. Utöver detta så uppfattas slopandet av förslaget som en lättnad trots att de flesta respondenter inte påverkats nämnvärt av att detta varit på tapeten. En gemensam nämnare för alla respondenter är att slopandet av reformen är positivt då förslaget i dess form ansågs vara dåligt.

Fåmansbolagsdelägaren som driver redovisningsföretag och som träffar kunder dagligen menar att kunderna som förstod vad en sådan förändring skulle innebära, uttryckt lättnad när det slopats.

De flesta respondenter är opåverkade av förslaget till reform. Ett av företagen har dessutom genererat förluster de två senaste åren och har därför inte haft någon aktieutdelning att ta del av. Generellt så är uppfattning hos respondenterna att utifrån förändring så sker det en anpassning, men då krävs först beslut på förändring. Dessa fåmansbolag finns inte på grund av de nuvarande 3:12- regleringarnas utformning och därför är det inte väsentligt att en förändring i regleringarna skulle innebära större förändringar för respondenterna. Fåmansbolagsdelägarna driver sina företag för att de tror på sig själva, vill vara självständiga och tror på sina idéer. Ägaren i ett av fåmansbolagen, som driver redovisningsbyrå uppger att rådet som kommunicerats inneburit att lönerna under 2016 skulle höjas för att få så stort utdelningsutrymme som möjligt för att kunna ta ut så stor utdelning som möjligt under 2017. Avslutningsvis blev det ingen förändring i regleringarna och därför behövde fåmansbolagsdelägarna inte ta ställning till några förändringar.

Diskussionen bland fåmansbolagen har varit att ta ut en extra utdelning. Några av kunderna hann också göra det innan förslaget drogs tillbaka, vilket kan anses vara hastiga beslut men också en förberedelse inför en förändring (Svedberg, 2017). En osäkerhet har uppkommit som

kommer finnas kvar in till nästa års riksdagsval och utfallet därefter. Många företagare har valt att realisera sina K10-blanketter under år 2016 och 2017, som ett resultat av den osäkerhet som förslaget innebar (Invarsson, 2017). De flesta var övertygade om att de nya regelverken skulle införas vilket innebar att många tog ut så mycket pengar som möjligt i utdelning när chansen fanns. Ibland kanske inte detta var det mest företagsekonomiska beslutet men många kände att möjligheten kanske inte återkommer. Osäkerheten som uppkommit av förslaget har gjort att det tagits många olika beslut bland fåmansbolagen (Broome, 2017).

En reform som är mer anpassad för fåmansbolagens behov kan i framtiden vara positiv att genomföra. Generellt så kommer sådana reformer i framtiden att innebära att det blir sämre för fåmansbolagen. Detta då dagens regleringar anses vara fördelaktiga. Uppfattningen är att det enda som fåmansbolagen kan göra för att förebygga problem i framtiden är att anpassa verksamheterna och följa med i utvecklingen som sker i regleringarna, positiva som negativa. Politiken är som sådan, då olika politiker har annorlunda syn och olika uppfattningar om vilka fördelarna och nackdelarna är och hur de kan gynna olika grupper. Större delen av förslaget skulle innebära orimliga förändringar. Det som kan anses vara en någorlunda rimlig förändring är att skatten skulle höjas från 20 till 25 procent. Detta innebär att reformer i framtiden bör vara mer omarbetade och anpassade än det senaste förslaget till förändring. En bra reform ska inte skapa funderingar och kritik som i det senaste fallet. Det är oundvikligt att reformer kommer äga rum i framtiden, vilket ställer krav på utformningen av förslagen.

Majoriteten av respondenterna anser inte att förändringar likt det senaste förslaget skulle innebära några större förändringar för fåmansbolagsdelägarna nuvarande verksamheter och inte heller framtida planer. Det är även svårt att förutse framtiden och se vad framtida förändringar skulle innebära för företagen. Det beror helt på reformens innebörd. Hur företaget ska utvecklas och drivas i framtiden kan inte påverkas av en reform som inte har ägt rum och inte heller diskuterats. Det skulle innebära att det skapas en rädsla för utveckling och olika satsningar i företag och därför går det inte att ha den utgångspunkten för framtida beslut. En annan fåmansbolagsdelägarna anser att dennes verksamhet inte är lättpåverkad av reformer, trots företagets mindre storlek. fåmansbolagsdelägarna som driver redovisningsbyrå anser däremot att det i framtiden skulle innebära att det sker en omvärdering i de råd som kommuniceras till kunden. Det skulle inte lika självklart vara att rekommendera aktiebolag som bolagsform framför enskilda firmor, då förändringar i nuvarande lagstiftning skulle göra det mindre gynnsamt med aktiebolag.

4.4 Skatteplanering

Inte alla av fåmansbolagsdelägarnas verksamheter använder sig av den form av aktieutdelning som råder idag och därför kommer en eventuell reform inte heller att påverka investeringar samt framtida anställningar. Det är viktigt att bemöta reformer genom att göra sin röst hörd. Detta då fler fåmansbolag genererar fler arbetsplatser i samhället. Det kommer också bli mer aktuellt med skatteplanering och fler gråzoner gällande privata förmåner. Det är möjligt att eventuella reformer kommer innebära att fler väljer att sluta driva företag. Det är svårt att ta ställning till en hypotetisk reform, men om en rimlig riskpeng tas bort för att det investeras eller anställs individer, gör på sikt att det blir mindre av företagandet. Det verkar dock ibland

som att politiker inte förstår detta. Avslutningsvis är det återigen inte på något sätt rimligt att en reform kring aktieutdelningar skulle påverka framtida investeringar eller anställningar.

3:12- regleringarna innebär inte att lagar förbises och det i juridisk mening sökes efter kryphål i lagstiftningen. Flertalet bolag har inte ekonomiska ramar för att dela ut större belopp och ägarna är också medvetna om att det är lön och inte utdelning som ligger till grund för pension och eventuell sjukskrivning. Utdelning blir en liten belöning för att företagare lever med sina bolag dygnet runt. För de bolag som har anställda och där löneregeln kan användas ställs också krav på ett rimligt uttag av egen lön för att utdelning ska bli möjlig. För de fåtal bolag som kan dela ut mycket höga vinster till delägare som har möjlighet till mycket höga gränsbelopp kan det av utomstående uppfattas som orättvist att utdelningen beskattas lägre än lön. Detta specifikt ur synvinkeln att alla ska svara solidariska för välfärden. Bedömningen är att aktiebolagsformen är en sund och stabil företagsform, som säkert skulle väljas av flertalet företagare även om möjligheten till utdelning togs bort. Det är sällan en stor ekonomisk uppoffring att investera de 50 000 kronor som krävs för aktiekapitalet. Det är dock rimligt att företagaren kan få någon form av avkastning på investeringen och även någon form av extra belöning för att individen väljer att starta och driva företag (Svedberg, 2017). Att det är möjligt att förbise vissa lagar i den svenska lagstiftningen accepteras inte som skatteflykt och liknande. Det är genom anpassning och utformning av arbetssätt som detta är möjligt, med hjälp av extern kunskap i form av revisorer. Sådana möjligheter bygger på en felaktig och bristfällig lagstiftning. Att kringgå svenska skatteregler med hjälp av utländska regler och bristen på regler utomlands däremot är inte godtagbart (Invarsson, 2017). Att göra på det bästa sättet för att minimera skatt inom ramen för regelverket är inte fel och kan inte belasta företagaren eller revisorn som har kunskap kring bristerna i regelverken (Broome, 2017).

Lika skatt för alla är en strävan regeringen ska fortsätta satsa på tycker en av fåmansbolagsdelägarna. I slutändan menar fåmansbolagsdelägare att det handlar om att skattesmitare har direkt påverkan på en mindre inkommen skatt, som i sin tur innebär högre skatt för dem som betalar skatt. En solidarisk tanke bör alltid vara att alla använder sig av de offentliga och medel som staten tillhandahåller utan ersättning. Detta innebär att det ska vara lika villkor för alla. Då ägare för fåmansbolag ofta arbetar mer och hårdare än ägare i större företag och inte har samma trygghet som vanliga anställda så bör möjligheten till att betala mindre skatt vara en självklarhet.

Något som ofta glöms bort och sätts ur fokus i diskussionen kring beskattningen i fåmansbolag är att det betalas in mycket skatt på andra sätt. Reformen som diskuterats har bara behandlat beskattningen av utdelningsmedel för ägare i fåmansbolag. Det är fortsatt viktigt att individen fyller sin roll i samhället. Det är viktigt att förstå att om inte individen är en del av lösningen så är denne en del av problemet. Om demokratin enats om ett visst skattetryck så måste också skatteintäkterna levereras. Om detta inte genomförs kan inte heller samhället leverera. Vidare är det viktigt att se beskattningen av fåmansbolag ur olika synvinklar. Att bege sig till exempelvis Malta för att helt och hållet kringgå skattesystemet är absurt. Däremot är det smart att genom ett holdingbolag högst upp i hierarkin driva en hel kedja med bolag för att lagra vinstmedel. Dessa vinstmedel kan sedan delas ut i takt med det utrymme som finns på K10- blanketten. Det råder inga konstigheter kring att betala mindre skatt genom lagliga och genomtänkta transaktioner. Ett konkret på sådana upplägg är den tidigare statsministern Göran Perssons upplägg av verksamheter. Han driver jordbruk

samtidigt som ett föreläsningsföretag. Det är ett konkret och enkelt sätt att sätta inkomster mot underskott, i detta fall inkomster från föreläsningar mot underskottet i jordbruket. Det är ingen som bråkar om ett upplägg som totaltsätt minskar bolagsskatten.

5. Analys

Det senaste förslaget på förändringar i 3:12- regleringarna som föreslogs träda i kraft år 2018 skulle innebära negativa skattemässiga följder för fåmansföretag. Trots detta innebar förändringarna att situationen för fåmansföretag fortsatt är bättre ur skattesynpunkt än vad som var fallet mellan åren 1991 och 2006.

Under 1991-reformen implementerades nya och alltmer komplicerade regler med en avsikt att bekämpa skatteundandragande men som till viss del skapade nya och oförutsedda möjligheter för att undvika skatt. Reformen orsakade en motverkande effekt och drastiska åtgärder genomfördes då 1991-reformen hade öppnat upp för skatteplanering, genom ojämn skattereglering och höga skattesatser. (Agell, Englund, & Sodersten, 1996)

De förändringar av 3:12- regleringarna som reformen 2006 medförde innebar en ökning av inkomstomvandling. Däremot påverkades inte sysselsättningen i fåmansföretagen nämnvärt. De företag med mindre kapital ökade sina investeringar, vilket innebär att kapitalsvaga företag gynnades. Fåmansföretagen ökade till antalet, då det skett ombildningar av enskilda firmor och handelsbolag. Detta i och med den förmånligare beskattningen av fåmansföretag (Alstadsæter, Jacob, & Vejsiu, 2014). Skatter omfördelar rikedom, tillför kostnader och kan skapa ekonomisk effektivitet och införa välfärdskostnader (Gangl, Hofmann, & Kirchler, 2015).

Det har framkommit att utdelningsreglerna inför fåmansbolagsbeskattning inte är huvudorsaken till valet av bolagsformen. Trots detta är utdelningsreglerna ett stort incitament och detta får inte misstas. Att förslaget på förändring av 3:12-reglerna slopades 2017 är delägarna glada över. En av delägarna hade även en framtidsideologi om att ägande av fåmansbolag skulle avta om en förändring i 3:12- reglerna skulle ske av liknande kraft som det slopade förslaget innehöll.

Att utnyttja den statliga makten kan minska förtroende och påverka viljan till samarbete. En högre grad av förtroende kan leda till högre nivåer av skatteföljdsamhet och av tillräckligt övertygande åtgärder för att hålla dessa nivåer i kontroll. Avslutningsvis innebär detta att tvångsmässiga åtgärder kan genomdriva skatteföljdsamhet, men riskerar att minimera frivillig vilja till att betala skatt (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016). Däremot krävs en distinktion mellan ärliga och oärliga skattebetalare av anledningen att oärliga skattebetalare måste begränsas av tvångsåtgärder (Gangl, Hofmann, & Kirchler, 2015).

Delägarna uppfattar förslaget som ogenomtänkt i förhållande till dagens situation, men upplevde att det är något som självfallet kan införas i framtiden trots försämringar för fåmansbolagen, då svenska skatteregleringen måste anpassa sig utefter framtiden. Med tiden förändras samhället och det är viktigt att regleringarna anpassas till förändringarna. Detta för att skapa ett fungerande samhälle.

De förändringar som det slopade förslaget innehöll och som berört och nämnts av respondenterna är löneunderlaget och gränsbeloppet. Detta tyder på att förändringarna i förslaget sannolikt har en stor anknytning till det negativa bemötandet hos delägare under processen vid formgivning och eventuell implementering av förslaget. Orsaken till slopandet är oklar men eftersom social samverkan och sociala principer spelar en nyckelroll för viljan

att betala skatt, är det mycket negativa bemötandet av förslaget en kandidat (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016).

Att delägare kan uppfatta ersättningen som liten gentemot den utsatta risk som krävs vid etablering av fåmansbolag, är något som måste ses över. Attityd och övertygelse är inre orsaker som samspelar med samhället och kan leda till en minskad vilja till att betala skatt (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016). Därför är förståelse för beteendet hos individerna berörda av reformer viktigt att prioritera för att undvika ett oacceptabelt beteende.

Under normala omständigheter finner respondenterna att de anpassar sig, efter att beslut på förändring har tagits. Möjligheten att spara utdelningsutrymme har påverkats negativt för ett flertal av delägarna. Av respondenterna ansåg delägarna att de inte blivit påverkade av förslaget till förändring, dock framfördes det av revisor Svedberg att det fanns bolag som påverkats av osäkerheten kring det nya förslaget. Detta resulterade i att ett fåtal fåmansbolag realiserade sina K-10 blanketter. Motivet till besluten var av skattereducerande skäl, då det uppfattades som att förslaget skulle träda i kraft. Delägarna anpassade sig trots missnöje efter den ofrivilliga situation de troddes hamna i. Denna anpassning till förslaget medförde för fåmansbolagen missgynnade möjligheter till att använda det sparade utdelningsutrymme på ett effektivt sätt.

Det hastiga agerandet har förmodligen skett på grund av att delägaren finner sig i en ledarroll. Tidigare forskning och teorier hävdar att ledarrollen kontinuerligt tenderar att byta fokus från de eventuella frågor samt problem som kan dyka upp och reagera omedelbart på den mottagna informationen (Andersson & Floren, 2008). Om detta var en bakomliggande anledning till de tidiga uttagen av utdelningsutrymme som diskuterades av Svedberg är obekräftat (Svedberg, 2017).

Om skattebetalarna är mottagliga för förändringar i skatteregleringarna och omorganiserar hur de får inkomster, kan välfärdskostnaderna för högre skattesatser vara stora i förhållande till de samlade skatteintäkterna. Detta är även kopplat till Terrence Chorvat påstående, att i allmänhet gäller att ju mindre en skatt påverkar beteendet, desto effektivare anses det vara. (Chorvat, 2006)

Beteendet kring skatteflykt har tidigare studerats och det har framkommit teorier, varav en är Groenlands och Van Veldhovens (1983) skatteflyktsmodell. Denna modell fokuserar på hur kunskapen om attityderna mot skattesystemet påverkat personliga dispositioner att undvika skatter. Modellen används för att skapa förståelse för skatteflyktbeteende. En annan modell som har konstruerats av De Juan är där skatteflykt analyseras, varav fem variabler har direkt påverkan på skatteflykt. (Wahlund, 1992)

- Individens möjligheter till att undvika skatt.
- Individens uppfattning till antalet möjligheter för att undvika skatt.
- Den allmänt mindre negativa inställningen till skatteflykt och brottslighet.
- Omfattning av risktagande vid skatteflykt.
- Antalet fler lagliga metoder för att undvika skatt. (Wahlund, 1992)

Revisorn Ingvarsson förtydligar att användandet av de fördelaktiga 3:12-reglerna genom att utnyttja brister i lagstiftningen inte anses som skatteflykt. Dessutom har ett flertal bolag ingen

möjlighet att ta ut stora belopp i utdelning och de är medvetna om att lön ligger till grund för pension och eventuell sjukskrivning. För det fåtal bolag som kan dela ut mycket höga vinster till delägare och som har möjlighet till mycket höga gränsbelopp kan det av utomstående uppfattas som orättvist att utdelningen beskattas lägre än lön. Detta speciellt om det ses ur perspektivet att alla solidariskt svarar för välfärden. Där den svenska lagstiftningen saknar eller innehar bristfällig information anser revisorn Ingvarsson att en potentiell ökad risk finns för att behandlandet av dessa regler ses som skatteflykt eller dylikt, vilket får medhåll av delägarna. Vidare förklarar Ingvarsson att sådana handlingar uppkommer på grund av den bristfälliga lagstiftningen (Ingvarsson, 2017). Skattesystem är komplicerade, svåra att tyda och att förstå. Dessutom finns det många faktorer förutom skatter som har sin påverkan. Det är svårt att bedöma om alternativen till beskattning är balanserade. Det är svårt att avgöra då flera faktorer påverkar utfallet. Detta då andra också kan ha incitament till att förändra situationen (Goodspeed, 1998).

Delägarna konstaterade att det är viktigt att se sin roll i samhället då skattekvoten måste uppfyllas annars kommer inte samhället att ha möjligheten att leverera. Detta resonemang delas även med artikeln där de förtydligar att inom ett individperspektiv skulle personer tjäna på att skattesmita men om många andra också gör detta kan det leda till en mer ofördelaktig situation än tidigare (Gangl, Hofmann, & Kirchler, 2015).

Delägarna är av åsikten att det inte är något fel med att optimera sina val för att reducera bolagsskatten genom lagliga transaktioner. Alla försöker anpassa sig och strävar efter ett optimalt skatteklimat. Dock är både delägare och revisorer överens om att fåmansbolagen enbart bör utgå ifrån den svenska skattelagsregleringen.

Skattebeteenden är starkt relaterade till psykologiska aspekter där regleringarna uppfattas och påverkar de individuella val som tas av fåmansbolag och dess delägare (Pukeliene & Kažemekaityte, 2016).

6. Diskussion

Förslaget som slopades sommaren 2017 har diskuterats mycket och upplevdes ogenomtänkt av respondenterna. En stor anledning till detta var för att respondenterna hade en gemensam uppfattning av att det skulle orsaka en obalans, att delägarna inte längre skulle få möjligheten att bli tillräckligt belönade för de arbetsinsatser de var tvungna att ge och de risker de var tvungna att ta. De förslag på förändring som författarna upplevde uppbringade dessa åsikter är förändringen på beräkning av löneunderlaget samt den höjda skattesatsen av gränsbeloppet, då det diskuterades av respondenter. Anledning till att det diskuterades i ämnet tros vara att det populära alternativet att föra ut kapital från fåmansbolagen samt att det inte fick en, utan två förändringar i förslaget, som skulle generera både mindre gränsbelopp men även en högre beskattning. Detta kan upplevas som två stora konsekvenser för en enda uttagsmöjlighet.

Trots detta har datasamlingen visat att majoriteten av fåmansbolagsdelägarna inte har påverkats av förslaget. Anledningen är okänd men teorier konstaterar att främst stora företag högt upp i hierarkin är de som tar hänsyn och gör ett försök till anpassning av viktiga tidpunkter för transaktioner. Förmodligen beror detta på att främst stora bolag har tillräckliga vinstmöjligheter för att det ska vara förtjänt att spendera resurser för att skatteplanera. Dessutom har det konstaterats att delägarna själva hävdar att de inte startar fåmansbolag för den gynnsamma skattesituation som fåmansbolag finner sig i utan de gör detta för att de tror på sig själva. Samtidigt är utdelningsreglerna ett incitament för att starta ett fåmansbolag oavsett vad huvudavsikten tidigare varit.

En annan bakomliggande anledning som kan ligga till grund för att majoriteten av fåmansbolagsdelägarna inte upplever sig påverkade är för att denne helt enkelt inte förstår innebörden av förändringen. Information om att de aktuella utdelningsreglerna i Sverige är komplicerade är tydliga. Detta antas vara orsakat av de många olika klassificeringar och definitioner som måste tas hänsyn till. Grunden är att det krävs förståelse för om bolaget är ett fåmansbolag eller inte och sedan behövs en förståelse för om ägaren har kvalificerade eller icke kvalificerade aktieandelar.

När ägaren har kunskapen för om innehavet är kvalificerade aktieandelar eller inte behövs även en medvetenhet om förenklingsregeln får tillämpas. Får denna regel tillämpas bör även en utvärdering över om det är det mest värdefulla alternativet att använda sig av på detta bolag genomföras. En sådan utvärdering är viktig för delägaren eftersom förenklingsregeln maximalt får utnyttjas på ett enskilt fåmansbolag. Däremot om delägaren inte har möjligheten eller villigheten att använda sig av förenklingsregeln vid tillgodoräkandet av gränsbeloppet måste ägaren förstå kraven som gäller för att få räkna med det lönebaserade utdelningsutrymmet.

Det är många regler som måste beaktas och förslaget som slopades sommaren 2017 innebar ännu en förändring på beräkning av löneunderlaget som både orsakade en ytterligare komplikation och dessutom innebar en försvagning av de fördelaktiga utdelningsreglerna.

Komplikationen medför svårigheter för delägarna att förstå värdet av möjligheten att utnyttja dagens utdelningsreglering och detta gör att vikten av förändringen som förslaget innebar förblir skev och kan vara en bakomliggande orsak till att ägare inte väljer att agera på det.

Även om majoriteten av fåmansbolagsdelägarna inte påverkades har en del utfört en anpassning efter förslaget och på så vis påverkats negativt när förslaget slutligen slopades.

Beroende på hur mycket denna anpassning kostade fåmansbolagets delägare finns en risk i att de inte kommer våga göra om detta. De negativa erfarenheter som de upplevde kan påverka deras beteende inför framtida förslag. Där kommer risken av att göra en anpassning till något som ännu inte inträffat att hamna i större fokus med direkta konsekvenser av det slopade förslaget 2017, vilket leder till en rädsla för att skatteplanera inför något oklart. Om denna rädsla väger tyngre än de upplevda vinstmöjligheterna kommer fåmansbolagsdelägarna inte längre göra en anpassning efter förslagen och därmed mister eventuella utdelningsmöjligheter. Genom att fåmansbolagsdelägare slutar att agera i förtid på förslag som inte trätt i kraft kommer effekten på skattebeteende att senareläggas. Detta leder till att det tar längre tid för samhället att påverka fåmansbolagen på grund av den misstro som skapats av det slopade förslaget som majoriteten upplevde träda i kraft. Vidare så skapar detta svårigheter för regleringen att hinna med att anpassa sig efter samhällets kontinuerliga förändring, vilket sedan leder till ett ineffektivt samhälle.

Ett ineffektivt samhälle kan också orsakas av att skatteintäkterna är otillräckliga i jämförelse med samhällets välfärd som de är till för att stärka. Den största orsaken för otillräckliga skatteintäkter är utförandet av skatteplanering och skatteflykt. Trots detta anses skatteplanering vara accepterat av både revisorer och delägare, givet att de följer den svenska skatteregleringen. I jämförelse med skatteflykt så har det bidragits och det sker en finansiering tillbaka till samhället.

Något som även framkommit av teorier är att vid höga skatteintäkter tenderar välfärdskostnaderna att vara höga i jämförelse med de insamlade skatteintäkterna. Detta kan ske av fler än en orsak men har en stark anknytning till förändrade skattebeteenden mot skatteflykt alternativt skatteplanering.

Om målet med förslaget var att samla in en större mängd skatteintäkter kan det istället ha gett en motsatt effekt. Detta genom att fåmansbolagsdelägarna exempelvis söker sig till andra alternativ än utdelning och då antingen väljer att spara kapitalet i bolaget istället för att ta ut det hela i form av utdelning eller praktiserar skatteflykt. Om fåmansbolagsdelägarna bestämmer sig för att spara överskottet i fåmansbolaget kommer processen från att bolaget får en vinst till att den beskattas förlängas eftersom det inte är självklart att fåmansbolagsdelägaren vill utföra en investering av överskottet vid det aktuella tillfället. Den förlängda processen när intäkterna blir förskjutna leder till ännu fler svårigheter till att få in tillräckliga skatteintäkter i tid. Däremot betyder det inte att en motsatt förändring, i det här fallet skattereducering ger en omvänd effekt. Reformen 2006 orsakade exempelvis ingen större förändring på företagsstyrningen mer än att de mindre fåmansbolagen ökade sina investeringar och att många enskilda firmor och handelsbolag utfärdade ombildningar till fåmansbolag.

Om ett beslut av utförandet av skatteflykt tas kommer hela denna skatteintäkt vara förlorad, eller alternativt reducerad. Detta genom att de som utövar skatteflykt genom att exempelvis dölja skyldiga skatteintäkter antingen förblir oupptäckta eller straffade i form av böter.

7. Slutsatser

Denna studie var konstruerad för att undersöka effekten på fåmansbolagen och dess delägare som eventuellt skapats av förslaget på förändringar i 3:12- regleringarna som slopades sommaren 2017, men även tidigare reformers effekter på skattebeteende. Detta har genomförts genom en sammanställning av teorier och insamlade empiriska data och slutligen analyserats samt diskuterats för att förstå verkligheten och dess samband.

Förslaget som slopades sommaren 2017 har inte påverkat majoriteten av fåmansbolagen samt dess ägare och den största sannolika orsaken till detta är att utdelningsregleringarna är komplicerade.

Fåmansbolagsdelägarna riskerar att inte ha tillräcklig kunskap om och förståelse för utdelningsregleringarna för att agera på nya förslag till förändringar, även om de genom sin ägarroll bör agera direkt på de eventuella förändringar och problem som uppbringas av framtiden. Även om förslaget till stor del inte har påverkat fåmansbolagen och dess ägare har en del agerat utifrån de eventuella förändringarna vilket orsakat ogynnsamma beslut för fåmansbolagen. De negativa erfarenheterna ökar sannolikheten till en förändring i skattebeteende, när osäkerheten frambringar en försiktighet. Konsekvensen av detta leder till att effekten på skattebeteende som uppkommer av förslag försvagas och inte medför en påverkan förrän förändringar trätt i kraft. Detta medför att regleringarnas anpassning enligt det kontinuerligt förändrande samhället försvåras och kan leda till ett ineffektivt samhälle. En annan orsak som bidrar till ett ineffektivt samhälle är tillfällen där det tillkommer otillräckliga skatteintäkter för att möjliggöra den samhällsvälfärd som planerats. Utförandet av skatteplanering och skatteflykt har stor inverkan på summan av skatteintäkterna. Trots detta anses skatteplanering vara accepterat, givet att den svenska skatteregleringen efterföljs.

Skatt är till för att fördela rikedom i samhället och förändrar beteenden hos de berörda. Det är viktigt att förstå hur de berörda blir påverkade av reformer genom att studera agerandet vid olikartade situationer. Reformen som inträdde 1991 orsakade en motsatt effekt mot vad reformen egentligen var syftad till. Sedan dess har fler undersökningar genomförts, vilka konstaterar att vid höga skatteintäkter tenderar välfärdskostnaderna att vara höga i jämförelse med de insamlade skatteintäkterna. Detta innebär att de berörda fåmansbolagsdelägarna väljer att antingen praktisera skatteflykt eller använder sig av ett beteende som främjar skatteplanerande. Det har visat sig att reformer har en påverkan på skattebeteende, på fåmansbolagen samt dess ägare. I särskilda fall, när reformer är för komplicerade kräver det för berörda parter en inlärningsperiod för att ta in ny kunskap och därför inte har varken tid eller kunskap att agera efter reformens krav.

7.1 Vidare forskning

Forskning som anses vara intressant att utföra vidarestudier på är vad som frambringar vikten av fåmansbolagens existens i ett samhällsperspektiv. Vidare är det intressant att skapa en förståelse om vad det innebär för det svenska samhället när ingen har ett incitament att starta ett fåmansbolag. Utöver detta finns även möjligheten att studera om andra länder reagerar likvärdigt vid samma eller likartade förslag på regelförändringar, för att undersöka om mentaliteten kring skattebeteende är densamma i Sverige som i andra länder.

8. Litteraturförteckning

- Agell, J., Englund, P., & Sodersten, J. (1996). Tax reform of the century- The Swedish experiment. *National Tax Journal*, ss. 643-664.
- Allingham, M., & Sandmo, A. (1972). Income tax evasion: a theoretical analysis. *Journal of Public Economics*, ss. 323-338.
- Alstadsæter, A., & Jacob, M. (2012). *Income Shifting in Sweden An empirical evaluation of the 3:12 rules*. Stockholm: Finansdepartementet.
- Alstadsæter, A., Jacob, M., & Vejsiu, A. (2014). *3:12-Corporations in Sweden: The Effects of the 2006 Tax Reform on Investments, Job Creation and Business Start-ups*. Stockholm: Finansdepartementet.
- Alstadsæter, A., Jacob, M., & Vejsiu, A. (2014). Gynnar 3:12 reglerna värdeskapande eller skatteplanering? *Ekonomiskdebatt*, 66-74.
- Andersson, S., & Floren, H. (2008). Exploring managerial behavior in small international firms. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, ss. 31-50.
- Bazart, C., & Bonein, A. (2014). Reciprocal relationships in tax compliance decisions. *Journal of Economic Psychology*, ss. 83-102.
- BLInfo. (den 01 02 2017). *Skatteplanering – vad är egentligen det?* Hämtat från Blinfo.se: <https://www.blinfo.se/skatteplanering-%E2%80%93-vad-ar-egentligen-det-20110518> den 29 11 2017
- Bolagsverket. (den 10 11 2016). *Vad är ett aktiebolag?* Hämtat från Bolagsverket.se: <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.6/331738.html> den 28 11 2017
- Broome, P. (den 19 11 2017). RTL Ekonomi.
- Bryman, A., & Bell, E. (2011). *Buisness Research Methods* . New York: Oxford University Press.
- Chorvat, T. (2006). Taxing utility. *The Journal of Socio-Economics*, ss. 1-16.
- De Juan, A. (1989). Fiscal attitudes and behavior: A study of 1635-year-old Swedish citizens. *Economic Research Institute*,.
- Ernst & Young. (den 06 12 2016). *Drivkraft*. Hämtat från Drivkraft.se: <https://drivkraft.ey.se/2016/12/06/312-utredningen-foreslar-nya-regler-for-generationsskiften/> den 18 11 2017
- Finansdepartementet. (den 29 Mars 1990). *Regeringens proposition 1989/90:110*. Hämtat från Riksdagen.se: <https://data.riksdagen.se/fil/38603861-91FF-4214-B35F-B03940631DEF> den 19 11 2017
- Finansdepartementet. (1997). *1990-91 års reform- en värdering*. Hämtat från Regeringen.se: <http://www.regeringen.se/49bb1b/contentassets/87630b4c0ff941b897127e18b29f109b/bilaga-5-finans--och-penningpolitiskt-bokslut-for-1990-talet> den 05 12 2017

- Finansdepartementet. (2016). *Förändrade skatteregler för delägare i fåmansföretag*. Hämtat från <http://www.regeringen.se/495726/contentassets/91781721999f4bc580b25646a2e1e4e6/forandrade-skatteregler-for-delagare-i-famansforetag-utkast-till-lagratsremiss> den 16 11 2017
- Finansdepartementet. (2016). *Översyn av skattereglerna för delägare i fåmansföretag*. Hämtat från <http://www.regeringen.se/contentassets/1e05c090cac84fbebdd938f0c533971a/oversyn-av-skattereglerna-for-delagare-i-famansforetag-sou-201675> den 01 12 2017
- Gangl, K., Hofmann, E., & Kirchler, E. (2015). Tax authorities' interaction with taxpayers: A conception of compliance in social dilemmas by power and trust. *New Ideas in Psychology*, ss. 13-23.
- Goodspeed, T. (1998). Tax competition, benefit taxes, and fiscal federalism. *National Tax Journal*, ss. 579-586.
- Groenland, & Van Veldhoven. (1983). Tax cheating behavior: A psychological framework. *Journal of Economic Psychology*, ss. 129-144.
- Grubert, H. (2003). The tax burden on cross-border investment: company strategies and country responses. *CESifo Working Paper*, ss. 1-40.
- Hansson, Å. (2007). Taxpayers' responsiveness to tax rate changes and implications for the cost of taxation in Sweden. *Int Tax Public Finan*, ss. 563-582.
- Hashimzade, N., Myles, G., Page, F., & Matthew D., R. (2014). Social networks and occupational choice: The endogenous formation of attitudes and beliefs about tax compliance. *Journal of Economic Psychology*, ss. 134-146.
- Henrekson, M. (2017). *Taxation of Swedish Firm Owners: The Great Reversal from the 1970s to the 2010s*. Stockholm: Research Institute of Industrial Economics.
- Invarsson, J. (den 18 11 2017). Asdum.
- Kirchler, E. (2007). The economic psychology of tax behaviour. *Cambridge University Press*.
- Lisi, G. (2015). Tax morale, tax compliance and the optimal tax policy. *Economic Analysis and Policy*, ss. 27-32.
- Lodin, S.-O. (2005). Det nya 3:12- förslaget och dess motiv. *Skattenytt*, 417-433.
- Norrman, E., & McLure Jr., C. (1997). Tax Policy in Sweden. i R. Freeman, R. Topel, & B. Swedenbo, *The Welfare State in Transition: Reforming the Swedish Model* (ss. 109 - 154). University of Chicago Press.
- Pukeliene, V., & Kažemekaityte, A. (2016). Tax Behaviour: Assessment of tax Compliance in European Union Countries. *Ekonomika*, ss. 1-28.
- Rabe, G. (2016). *Skattelagstiftning 16:1*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.

- Ringholm, B. (2002). *Beskattning av småföretag del 1 av betänkandet*. Stockholm: Finansdepartementet.
- Sandström, K., & Bokelund Svensson, U. (2016). *Fåmansföretag* (11 uppl.). Vällingby: Björn Lundén information AB.
- Skatteverket. (2017). *Aktieägartillskott*. Hämtat från Skatteverket.se: <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2016.5/331685.html#h-Villkorat-aktieagartillskott> den 09 12 2017
- Skatteverket. (den 22 April 2017). *Inkomst av tjänst*. Hämtat från Skatteverket.se: <http://www.skatteverket.se/privat/sjalvservice/svarpavanligafragor/inkomstavgift/privattjansteinkomsterfaq/narskamanbetalastatliginkomstskattochhurhogarden.5.10010ec103545f243e8000166.html>
- Skatteverket. (2017). *Lönebaserat utrymme*. Hämtat från Skatteverket.se: <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.6/331738.html> den 05 11 2017
- Skatteverket. (den 26 April 2017). *Regler för fåmansföretag - inkomståret 2017*. Hämtat från Skatteverket.se: <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/foretagare/aktiebolag/famansforetag/reglerforfamansforetag/inkomstaret2017.4.3152d9ac158968eb8fd1316.html>
- Skatteverket. (den 22 April 2017). *Så beskattas din lön*. Hämtat från Skatteverket.se: <https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/sabeskattasdinlon.4.54a3d27615036ac09f316ce.html?q=1%C3%B6n>
- Skatteverket. (2017). *Vad är skatteflykt?* Hämtat från Skatteverket.se: <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.3/339272.html> den 04 11 2017
- Svedberg, G. (den 12 11 2017). iRevision.
- Tjernberg, M. (2017). Synpunkter på översynen av fördelningsreglerna 57 kap. IL. *Skattenytt*, 17-32.
- Tyler, T. (2006). Why people obey the law. *Princeton University Press*.
- Wahlund, R. (1992). Tax changes and economic behavior: The case of tax evasion. *Journal of Economic Psychology*, ss. 657-677.
- Åkerman, M. (den 08 12 2017). *Deklarera utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag*. Hämtat från Nordea.se: <https://www.nordea.se/foretag/fler-erbjudanden/fler-erbjudanden/deklarationstips-famansbolag.html> den 08 12 2017